Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 7 | Łódź, Niedziela, 8 stycznia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, י' טבת תרצ"ג | № 7

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

זאל פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20

דינסטאג, דעם 10 יאנואר 1933, 9 א זייגער אווענד

גרויסער דיסקוסיע=אווענד איבער'ן פאמיליען=לעבען

א. נ.

דער צווישן מאן און פרוי

ווער איז גערעכט?

עס וועלען רעפערירען די בעריהמטע יודישע שריפטשטעלער:

יואל מאסטבוים
אהרן צייטלין

מלך ראוויטש
רעד. שאול וואגמאן

טעזען:

1) דער ריטער, דער הערשער און דער דאן-זשואן; 2) די „פרייע ליבע" פון דער פרינצעסין און די ליבע פון דער איינפאכער פרוי; 3) ווי זעהט אויס די פאמיליע היינט און ווי אזוי איז דער וואונש, אז זי זאל אויסזעהען? 4) וואס זאגט דער דאקטאר צו די היינטיגע פערהעלטנישען צווישען מאן און פרוי? אויף דער גרענין פון געשלעכטס-פראבלעם און סאציאלען פראבלעם. — די בעוועגונג פאר געשלעכטס-רעפארם אין אייראפא און אמעריקא. — פרוי, געזעלשאפט און קומענדיגער וועלט-קריג. — פרויען-פראגע, יודען-פראגע, ארבייטער-פראגע. — פאר און נעגען די מאָ-דערנע טענדענצען פון פאמיליען-לעבען. — די אייביגע צוויי און זייער בינקשאפט צום דריטען. — די סעקונדאנטען פון דעם דועל און די דועלאנטען; 5) עמאנסיפאציע; 6) צי איז מעגליך א אמת'ע פערשטענדיגונג צווישען מאן און פרוי? שלום-הארט.

אין דער גרויסער דיסקוסיע
וועט אויך קאנען נעמען א ווארט
יעדער איינער פון עולם

בילעטען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

חברה הדרת בחורים
מלינארסקא 8

בערלינער זאל
זאכאדניא 26

היינט, זונטאג, פרשת ויחי, 6 א זייגער אווענד קומט פאר א גראנדיעזע

התחלת ספר=תורה=פייערונג

פערבונדען מיט א קאנצערט=טייל אונטער דער אנפיהרונג פון בעריהמטען אר-קעסטער קאפלעוויטש און צעדראווסקי. ס'וועט אויך געזונגען ווערען אייניגע נומערן געזאנג פון ווילנער וועלט,בעריהמטען אבער-קאנטאר ה' צוקער מיט א גוט איינ-שטודירטען כאר. ס'וועלען אויך רעדען מעלאנטירטע רעדנער. ס'וועט אויך זיין אן'אייגענער בילינער בופעט. — בעמערקונג: בילעטען אין א בעגרעניצטער צאהל צו בעקומען ביי דער קאסע פון זאל צום פרייז פון 50 גראשען. די פערוואלטונג.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב'ן פרעזעס

ה. קירשטיין

צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען

ב"ע פאטער

זאל ער אין זיין ווייטערער ארבייט לטובת אונזער קרייז א טרייסט געפינען.

Koło Absolwentów
Szkoły Powsz. Nr. 151 w Łodzi.

5816

כשר — היגיעניש

„Bar Rogożyka"

11 זשעלאזנא 11, טעל. 189-17

זאגט אן א בשורה טובה

אלע לאדזער רעסטאראן-בעזוכער!

צוליב דער גרויסער פרעקווענץ פון די ג' בעזוכער אין אונזער ערשטקלאס-סיגען רעסטאראן, האבען מיר בעשלאסען פון היינט אן ווייטער צו פערקלענערן די פרייזן און עסקפעדען די געשמאקהאפטע

מיטאגען פון 4 שפייזען 80 גר.
„ 5 שפייזען 1.25 זל.
„ מיט געפליגעל 1.50 זל.
„ מיט פיש 2 זל.

א פארציע 50 גר. זופען 30 גר. סאלידע בעדינונג!

„BAR ROGOŻYKA" מיט אכטונג
זשעלאזנא 11, טעל. 189-14

היגיעניש — כשר

אכטונג!

היינט, זונטאג, ד. 8 יאנואר 1933, פונקט 4 נאכמ. קומט פאר אין לאקאל פון וו. י. ז. א. שענקעוויטשא 26

די פייערליכע ערעפנונג פון דעם

„קינדער=היים"

ביי דער געז. „בותו לחם" סאלנא 14.

אין דעם גרויסען קינדער-יום-טוב וועלען בעטיילינט די קינדער גופא מיט א רייכען פראגראם און פער-שידענע אטראקציעס, נאך וועלכע עס קומען פאר טעניע פאר די געסט ביז'ן שפעטען אווענד.

אלע מיטגלידער און סימפאטיקער פאר דער נוצ-ליכער אינסטיטוציע ווענען געבעטען פינקטליך צו ערשיינען.

5807

איינגאנג פאר'ן בלויזען גארדעראבע-אפצאהל.

דאנקזאגונג!

דערמיט דאנקען מיר די אלע, וואס האבען אנטיילגענומען אין דער לויה פון אונזער אונפערגעסליכען פאטער

נ. ע. שמואל רישפאן

בעזונדערס דאנקען מיר דעם ראדאגאשטשער רב פאר'ן הספד ביים אפענעם קבר און די ה"ה: מאכעל קארמיאל און וויצע-פרעזעס פון דער קהלה ר' העניך בערגער פאר זייער מיה וועגען די קרקע.

די טיפטרויערנדע סינדער.

אנאנסן אין „נייעם פאלקסבלאט"!
האבען דעם גרעסטען ערפאלג

3 pokoje z kuchnią
przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem
zaraz do oddania.
Wiadomość telefon. 224-49.

פאר געלד,
ביזשוטעריע און לאמבארד-קויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזן
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 5029

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און גע-שלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4—9 אווענד
זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

ליקווידירן דעם רעוויזיאניסטישן פערבאנד

פסק-דין פון ציוניסטישע קאנגרעס-געריכט

רעוויזיאניסטישער צ.ק. ערקלערט, אז דער קאנגרעס-געריכט איז א שטאנד-געריכט

בערלין, 7. (יט"א טעלעגראפיש).
דאָס קאָנגרעס געריכט וואָס האָט בעהאַנדעלט די אַנקלאַגע געגען דעם רעוויזיאָניסטישען פיהרער ד"ר סאָסקין פאַר פיהרען אַ זעלבסטשטענדיגע פּאָליטישע אַקציע אין וואַרשאַ האָט אַרויסגעטראָגען „אַנ'אורטייל", אַז דער בעזונדער פערבאַנד פון די רעוויזיאָניסטען דאַרף אָפּגעשטעלט ווערען אין זיין טעטיגקייט און אין זיינע רעכט, דאָס געריכט ווענדעט זיך צו דער ציוֹנ. עקזעקוטיווע מיט אַ פאָרשלאַג, אויפצולעזען דעם בעזונדערען פערבאַנד פון די רעוויזיאָניסטען.

* * *

בערלין, 7. (יט"א טעלעגראַפיש).
אין די מאָטיווען צום קאָנגרעס-געריכט ווערט צווישען אַנדערען געזאָגט:
די מיטגלידער פון געריכט האָבען זיך אָפּגעגעבען אַ גענויען דין-וחשבון וועגען דער גרויסער פעראַנטוואָרטליכקייט וואָס זיי נעמען אויף זיך, אַרויסטראָגענדיג אַנ'אורטייל איבער אַ בעדייטענדען טייל פון דער אַלגעמיינער ציוניסטישער בעוועגונג. דאָס געריכט האָט אָבער קיין אַנדער ברירה נישט געהאַט, מחמת די טאַקטיק פון די רעוויזיאָניסטען האָט בעדראָהט די איינהייט פון דער ציוֹנ. אָרגאַניזאַציע און געקענט גורם זיין, אַז ס'זאָל צובראָכען ווערען די דיסציפּלין. דאָס געריכט האָט פעסט געשטעלט, אַז די רעוויזיאָניסטען האָבען געפיהרט אַ זעלבסטשטענדיגע פּאָליטישע טעטיגקייט. דאָס געריכט דריקט אויס די האָפנונג, אַז די רעוויזיאָניסטען וועלען אויפנעמען דעם אורטייל מיט איבערלעגונג, און צוריק געהען אויפ'ן וועג פון דיסציפּלינירטע ציוניסטישע אַרבייט.
דאָס קאָנגרעס-געריכט איז בעשטאַנען פון 3 מיטגלידער: קראַנענמאַן — פּרעזעס, ד"ר קאָן און ד"ר וואָלסבערג.

* * *

וואַרשאַ, 7. (יט"א טעלעפאָניש).
דער רעוויז. צ. ק. אין פּוילען האָט פערעפענטליכט אַנ'ערקלערונג אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אורטייל פון קאָנגרעס געריכט.
דער רעוויז. צ. ק. שטעלט פעסט, אַז דער אורטייל איז דיקטירט געוואָרען דורך פּאָליטישע כוונות, מחמת די ציוניסטען זעהען די געפאַהר, אַז די רעוויזיאָניסטען וועלען האָבען די מעהרהייט אויפ'ן קומענדיגען קאָנגרעס. צוויי מיטגלידער פון געריכט ד"ר קאָן און ד"ר וואָלסבערג זענען אויסגעשפּראָכענע געגנער פון די רעוויזיאָניסטען, און זענען דעריבער געווען טענדענציעז — דאָס איז נישט געווען קיין קאָנגרעס-געריכט — פיהרט אויס דער צ. ק. פון די רעוויזיאָניסטען, נאָר אַ שטאַנד-געריכט — דאָס איז אַ יוסטיץ-פערברעכען. דער אורטייל וועט נישט האָבען קיין בעדייטונג פאַר דער רעוויזיאָניסטישער אָרגאַניזאַציע.

די אומאבהענגיגע ציוניסטען-רעוויזיאניסטען קלאגען אן דעם רעוויזיאניסטען-פערבאנד אין פוילען פאר'ן קאנגרעס-געריכט

וואַרשאַ (יט"א) דער פערבאַנד פון אומאָבהענגיגע ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען האָט איבערגעשיקט צום קאָנגרעס-געריכט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין בערלין אַנ'אַנקלאַגע געגען דעם רעוויזיאָניסטען-פערבאַנד אין פּוילען.
אין דער אַנקלאַגע ווערען אָנגעגעבען די מאָטיווען פון דער גרינדונג פון פערבאַנד פון אומאָבהענגיגע ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען, וועלכער איז געבליבען אַנ'אינטעגראַלער טייל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און געגענזאַץ צו די אָפיציעלע רעוויזיאָניסטען, וועלכע זענען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַרויסגעטרעטען. דאָך זענען אַלע מאַנדאַטען און די ציוניסטישע פּאַרטיי-אינסטאַנצען צוגעטיילט געוואָרען דעם רעוויזיאָניסטען-פערבאַנד אין פּוילען (אויפ'ן גרונד פון דער בעטייליגונג אויפ'ן 17-טען ציוניסטישען קאָנגרעס). די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין לאָנדאָן האָט פערטרעטען דעם שטאַנדפּונקט, אַז דער פערבאַנד פון די רעוויזיאָניסטען דאַרף אָבטרעטען די אומאָבהענגיגע ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען אַ געוויסע צאָהל מאַנדאַטען אין די געהעריגע אינסטאַנצען, אַלס דער אָרגאַניזאַציע, וועמענס מיטגלידער האָבען קאַנדידירט צום 17-טען קאָנגרעס פון דער געמיינזאַמער רעוויזיאָניסטישער ליסטע און וועמעס מיטגלידער האָבען אויף די ליסטע געשטימט, דערציהלענדיג אויף אַזאַ אופן וועגען יואַהל-רעזולטאַט פון דער רעוויזיאָניסטישער ליסטע.
היות דער ברית-הצהר האָט די פאָדערונג פון די אומאָבהענגיגע ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען נישט בעריקזיכטיגט, האָט דער פערבאַנד פון די אומאָבהענגיגע אָנגעקלאָגט דעריבער דער ברית-הצה"ר צום קאָנגרעס-געריכט.

פרעמיער פריסטאר צוריק אין ווארשא

וואַרשאַ, 7 (טעל.)
היינט קומט צוריק פון אורלויב דער פּרעמיער פּריסטאָר. מיטן קומען פון פּרעמיער וועט זיך אָנהויבען אַ לעבהאַפטע אַרבייט אין פּרעזידיום פון מיניסטערען-ראַט ביים פערטיג מאַכען פערשידענע נייע געזעץ-פּראָיעקטען.

די ברענענדיגע שיף „אטלאנטיק"

איז אנגעקומען קיין שערבורג

לאָנדאָן, 7. (ספּ. טעל.) „אַטלאַנטיק" איז געווען פערזיכערט אין דער ענגלישער פערזיכערונג-געזעלשאַפט „לאיד" אויף אַ סומע פון איבער 100 מיליאָן פראַנק. ביי דעם איצטיגען קורס פון פונט מאַכט דאָס אויס אַ מיליאָן מיט 200 טויזענד ענגלישע פונט. די דאָזיגע סומע איז געכטען אויסגעצאָהלט געוואָרען. דאָס איז די גרעסטע סומע, וועלכע „לאיד" האָט פאַר דעם לעצטען יאָהר אויסגעצאָהלט.
„אַטלאַנטיק" געפינט זיך איצט עטליכע מייל פון ענגלישען ברעג. עס האָט זיך איינגעגעבען אַריבערצוואַרפען אַ שטריק אויף דער שיף, און „אַטלאַנטיק" ווערט איצט געשלעפּט אין דער מזרח-ריכטונג. די שיף, וועלכע ברענט נאָך אַלץ, ווערט בעגלייט פון אַ פראַנצויזישער טאָרפּעדאָ-שיף. אויב „אַטלאַנטיק" זאָל זיך אָפּרייסען פון שטריק, וועט די טאָרפּעדאָ-שיף איהם דערטרינקען, אַנדערש וואָלט ער געוואָרען געפעהרליך פאַר די האַנדעלס-שיפען אין די ענגלישע וואַסערן.
אַזוי מעלדעט „פּאַט", פון אַנ'אַנדער קוועלע האָבען מיר אָבער באַקומען פאָלגענדע ידיעה:
לאָנדאָן, (ספּ.) — די פערזיכערונג-סומע פאַר'ן „אַטלאַנטיק" איז נישט אויסגעצאָהלט געוואָרען ווייל עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די פערזיכערונג-ראַטע פאַר דער שיף איז איינגעצאָהלט געוואָרען דעמזעלביגען טאָג, ווען עס איז אויסגעבראָכען די שרפה אויף דער שיף. די ראַטע איז געווען צאָהלבאַר נאָך אין נאָוועמבער פ. י.
בנוגע דער סיבה פון דער שרפה גיט מען איבער, אַז זי שטאַמט פון אַ ברענענדיג שוועבעלע, וואָס איז אַוועקגעוואָרפען געוואָרען.
פּאַריז, 7. (ספּ. טעל.) נעכטען ביינאַכט איז די פערברענטע שיף „אַטלאַנטיק" צוגעשלעפּט געוואָרען צום פּאָרט אין שערבורג, פון דער שיף וועט זיך גאָרנישט איינגעבען אָפּצוראַטעווען.

דער ריזיגער פראנצויזישער דאמפער „אטלאנטיק" אין פלאמען

א נייע גרופע אין סאנאציע-לאגער

צו וועלכער ס'געהערען דיפלאמאטען

וואַרשאַ, 7 (טעל.)
ווי בעקאַנט געפינען זיך אין סאַנאַציע-לאַגער אַ רייה גרופּען און גרופּקעלעך, וועלכע זענען נישט איינ'ניג אין פערשידענע פראַגען.
ווי מען מעלדעט, האָט זיך איצט ווידער בעגרינדעט אַזאַ גרופּע אין סאַנאַציע-לאַגער. די דאָזיגע גרופּע בעשטעהט פון דיפּלאָמאַטען, וועלכע זענען בעזייטיגט געוואָרען פון אויסערן-מיניסטעריום. צו דער דאָזיגער גרופּע זאָל אויך געהערען דער געוו. אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

מאשין-לעכער
ווערן אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

Dr. Wajnberg
ספּעצ. פון הארץ-און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאַס 11, טעל. 126-02
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אָוונט

Dr. HELLER
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אָוונט
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med. J. SCHORR
פון IWONICZ
ספּעציאַליסט
פאַר האַרץ און סקלעראָזע-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אין לאָדז
גדאַנסקאַ 11, טעל. 226-85
נעמט אָן טעגליך פון 4—6 נאָכמיטאָג
2866.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיאָטריקאָווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוזעק אָפּעראַציע א.ז.וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.
409I

איינער לאכט —
דער צווייטער וויינט!
ר'האָט געגעבען אַ קוק אויף דעם רעכנונג און ער האָט זיך געכאַפּט פאַר'ן קאָפּ. ערשט פאַר עטליכע וואָכען איז ער געווען צופרידען. ר'האָט געקויפט די זוי' גערופענע „ביליגע" זשאַרובקעס און ער האָט זיך איינגעבראַכט עטליכע גראָשענס און היינט האָט ער דערהאַלטען... אַ גרויסען רעכנונג פאַר שטראָם.
דער „שטראָמפּרעסער" רייבט זיך די הענד פאַר פרייד. ער האָט זיך בעהאַלטען אין די אויגערופענע ביליגע זשאַרובקעס, ער האָט זיך אָנגעגעסען אויף אַ פרעמדען חשבון מיט שטראָם.
איז נישט בעסער, אַנשטאַט צו וויינען, צו קויפען אַ זשאַרובקע, וואָס גיט די גאַראַנטי פון שפּאָרזאַמקייט?

ŻAROWKA PHILIPSA
CHRONI WASZE OCZY. DBA O WASZA KIESZEŃ

גמנסי' בת שמנה מחלקות
„בית אלפא"
ul. Piotrkowska 111, tel. 176-46
די דירעקציע פון גימנאַזיום מאַכט בעקאַנט, אַז די איינשרייבונגען אויפ'ן צווייטען האַלב-יאָהר פון לויפענדען שול-יאָהר, אין אַלע קלאַסען ביז די זעקסטע איינשליס. די ך. קומען פאַר טעגליך אין לאָקאַל פון גימנאַזיום פון 1—10 נ.מ.
די דירעקציע.
5728

כשר, ביליג און גוט!!!
דער נייער קאָמפאָרט-איינגעאָרדענטער
באַר אַפּאַטאָווסקי
פּאָלודניאָוואַ 4, טעל. 151-74
עמפּפעהלט טעגליך כשרע און געשמאַקהאַפטע
מיטאָגען און אָווענדברויטען
צו ביליגע פּרייזען. — סאָלידע בעדינונג.
מיט אַכטונג לעאָן אַפּאַטאָווסקי

די מלחמה אויפ'ן ווייטען מזרח

יאפאניש מיליטער ביי דער סאוויעטישער גרעניץ

כארבין, 7 (ספ. טעל.)

עס בעשטעטיגט זיך די ידיעה, אז די יאפאנישע חילות האבען בעזעצט די שטאט פאגראניטשנאיא, וואס איז די ענד-סטאציע פון דער מזרח-כינעזישער באהן אין מאנדזשוריע. פאגראניטשנאיא ליגט הארט ביי דער גרעניץ פון ראטען-פערבאנד.

לאנדאן, 7 (ספ. טעל.)

דאס „רייטער-ביורא" מעלדעט פון שאנכאי, אז לויט דער מיינונג פון גוט-אינפארמירטע קרייזען איז מעגליך, אז די יאפאנישע אקציע אין מערב-כינא וועט זיך נאך מעהר צופלאקערען.

אין טשאנג-קאי-קוואן געפינען זיך 6000 יאפאנישע זעלנער. די כינעזער זענען גרייט אויף אן ענערגישען ווידערשטאנד.

די נאנקינער רעגירונג איז פערשיט מיט דעפעשען פון פערשידענע כינעזישע גענעראלען, וואס ווילען ארויסטרעטען געגען די יאפאנער אין מערב-כינא. די אינטערווענצען פון דער פעלקער-ליגע וועלען וואהרשיינליך נישט העלפען.

די מלחמה-חובות

ענגלאנד אונטערהאנדעלט מיט אמעריקא

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.) מאקדאנאלד קומט היינט צוריק קיין לאנדאן. מאקדאנאלד האט איבערגעריסען זיין אורלויב, כדי זיך צו זעהען מיט'ן אמעריקאנער אמבאסאדאר אין לאנדאן מעלאן, וועלכער פאהרט אפ מארגען קיין אמעריקע, ס'האנדעלט זיך וועגען, קומען אין א הסכם מיט אמעריקע וועגען דעם ווייטערדיגען גורל פון די מלחמה-חובות.

דייטשע פראפאגאנדע געגען פוילען

בערלין, 7. (ספ. טעל.) די האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער אין פראנקפורט אויף דער אדער האט זיך געווענדעט צום דייטשען פאסט-מיניסטעריום מיט א פארשלאג ארויסצוגעבען ספעציעלע פאסט-מארקען, אויף וועלכע עס זאלען זיין אויסגעמאלט די איצטיגע מזרח-גרעניצען פון דייטשלאנד, ווי אויך די טעריטאריעס, וואס זענען לויט'ן ווערסאלער טראקטאט אפגעריסען געווארען פון דייטשלאנד. די קאמער ווייזט אן אין מעמאריאל צום פאסט-מיניסטעריום, אז אזעלכע פאסט-מארקעס וואלטען געהאט א גרויסע פראפאגאנדיסטישע בעדייטונג פאר דער רעוויזיע פון די מזרח-גרעניצען.

דער קריג אין ווייטען מזרח

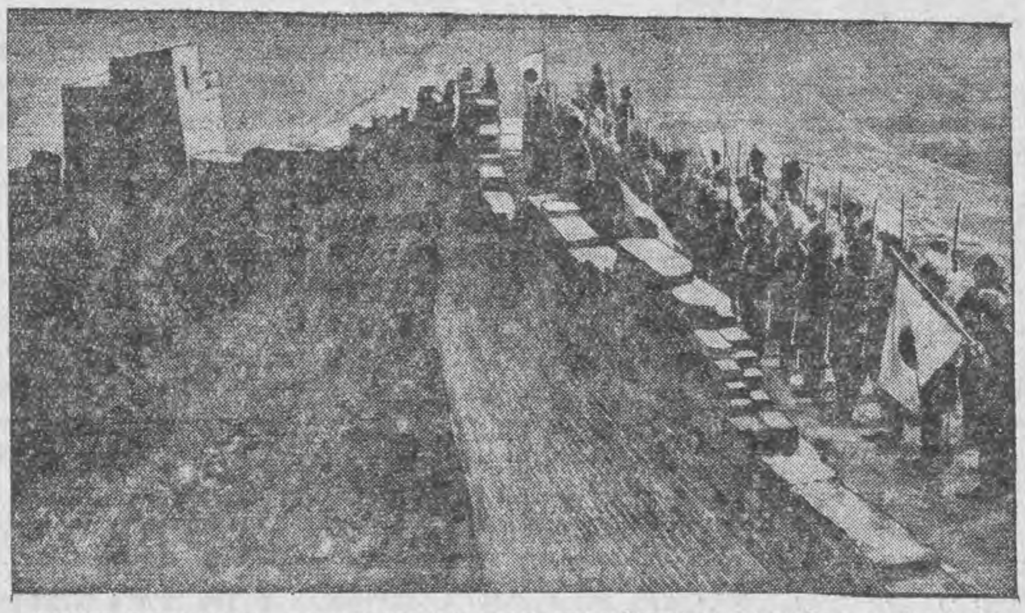

יאפאנישע מיליטער-אפטיילונגען פאר דער גרויסער כינעזישער מויער

קופאן נומער 12

צום קאנקורס פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט"

די זוכי-בגורל בעקומען אומזיסטע רייזע דירה, ערשטקלאסיגע בעשפייזונג און איינגאנג אויף אלע אימפרעזעס אויף דער גראנדיעזער ווינטער-מכביה'דע קיין זאקאפאנע.

פארשלאג וועגען עמיגראנטען

אריינגעטראגען אין אמעריקאנער קאנגרעס

וואשינגטאן, 7 (ספ. טעל.)

דער קאנגרעס-מאן סאמועל דיקשטיין האט אריינגעטראגען א פארשלאג אין קאנגרעס, אז עמיגראנטען וואס קענען בעווייזען, אז זיי האבען וויזעס און וואס זענען נישט-לעגאל אריינגעקומען אין לאנד זאלען קענען פערבלייבען אין אמעריקא.

11 מיליאן ארבייטלאזע אין אמעריקא

וואשינגטאן, 7. (ספ. טעל.) דער פארזיצער פון דער אמעריקאנער ארבייטס-פעדעראציע האט ערקלערט, אז אין חודש נאוועמבער האט די צאהל ארבייטסלאזע בעטראפען 11,590,000 פערזאן, וואס איז א רעקארד-ציפער.

„גאלד-מאכער" דוניקאווסקי פער'משפט אויף 2 יאהר טורמע

פאריז, 7 (ספ. טעל.)

דאס געריכט האט פערמשפט דוניקאווסקין אויף 2 יאהר טורמע און 100 פראנק שטראף, אין די מאטיווען פון אורטייל ווערט געזאגט, אז דוניקאווסקי איז א שווינדלער און נישט געהאט קיין ערפינדונג אויף צו מאכען גאלד. נאכן אורטייל האט מען דוניקאווסקין ערלויבט זיך צו געזעגענען מיט זיין פאמיליע. דאן איז ער אפגעפיהרט געווארען אין טורמע.

לארד מעלטשעט ביים בולגארישען קעניג

בעגייסטערטע אויפנאהמע פון דער יודישער בעפעלקערונג

סאפיא, 7. (יט"א טעלעגראפיש) לארד מעלטשעט, וועלכער איז אהער געקומען פון רומעניען איז אויפגענומען געווארען מיט גרויסע בעגייסטערונג מצד דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג.

לארד מעלטשעט איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן בולגארישען קעניג. ס'זענען אויך פארגעקומען א ריהע אנדערע אויפנאמען און פייערליכקייטען.

פון סאפיא איז לארד מעלטשעט אפגעפאהרען ווייטער קיין סטאמבול קיין ארץ-ישראל.

קאמף צווישען יודישע ארבייטער אין ווארשא

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) צווישען די יודישע ארבייטער וואס געהערען צום „בונד" און קאמוניסטען האט זיך ווידער צופלאקערט דער קאמף, וואס איז געפיהרט געווארען מיט עטליכע חדשים צוריק, דער קאמף האט זיך אנגעהויבען ביי די לעדער ארבייטער.

מ'אפערירט מיט מעסערס, רעוואלווערען, דראהטונגס-בריף א. א. וו. די פאליציי האט שוין צוליב דעם אדורכגעפיהרט פיל ארעסטען.

אפעלאציע געגען אורטייל

אויפ'ן געוו. ווייסרוסישען דעפ. טאראשקעוויטש

ווילנא, 7 (ספ. טעל) צום היגען קרייז-געריכט איז שוין אנגעקומען די אפעלאציע פונ'ם פערטיידיגער פון געווע. דעפוטאט פון דער ווייסרוסישער „הראמאדע" טאראשקעוויטש, וועלכער איז פערמשפט געווארען אויף 8 יאהר שווערע תפיסה. ווי בעקאנט, האט די בעשולדיגונג פארגעווארפען טאראשקעוויטש'ן, אז ער האט געפיהרט אין פוילען און אין אויסלאנד אנ'אנטי-פוילישע טעטיגקייט און פערשטענדיגונג מיט'ן קאמינטערן און ארעסטירט האט מען איהם אין טשעזו, בעת ער האט פרובירט אפפאהרען קיין בערלין. דער פערטיידיגער, אדוו. דוראטש, גיט אן אין דער אפעלאציע, אינטערעסאנטע, נישט נאר געוועהנליכע מאטיווען, נעמליך – ער ווייזט אן, אז לויט'ן אלטען רוסישען שטראף-קאדעקס וועלכער גילט פאר דעם ראיאן, ווי טאראשקעוויטש האט געפיהרט זיין טעטיגקייט) איז גאר נישט געווען פאראויסגעזעהען קיין שום שטראף פאר פערברעכענס געגען דער פוילישער מלוכה, בעגאנגענע אין אויסלאנד.

שרעקליכער מארד אין ווארשא

א פרוי דערהרגעט מיט א האק א 76-יעהריגען יוד

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט 12 בייטאג איז א פרוי בעפאלען אויפ'ן פאוואנזעק דעם 76-יעהריגען שלמה שטערנזאפט און איהם מיט א האק דערהרגעט אויפ'ן ארט. די סיבה פון מארד איז די וואס די פרוי, וועלכע האט א געוועלב דא וואו שטערנזאפט האט געוואוינט, איז איהם חושד געווען, אז ער רעדט איהר אפ די קונים.

וועגען וואס האבען זיי גערעדט...

די קאנפערענץ צווישען פאפען און היטלער

בערלין, 7. (ספ. טעל.) די נאציאנאל-סאציאליסטישע פרעסע בעשטעטיגט די ידיעה וועגען דער בעגעגעניש צווישען היטלערן און פאפען'ען אין קעלן. היטלער און דער געוו. קאנצלער האבען, לויט דער דערמאהנטער פרעסע, געהאט א פרייען מיינונגס-אויסטויש וועגען די לעצטע פאליטישע געשעהענישען.

דער געוו. קאנצלער פאן פאפען האט דער „קאנטי"-ביורא בעשטעטיגט די ידיעה וועגען זיין בעגעגעניש מיט היטלערן. פאפען לייקענט אבער, אז די דאזיגע בעגעגעניש איז געווען געווענדעט געגען גענ. שלייכער און דיין רעגירונג. פונקט פערקעהרט — ער האט גערעדט מיט היטלערן וועגען היטלערס צוטריט צו דער נאציאנאלער קאנצענטראציע.

ערמארדעט א יודישע פאמיליע

אויסגערויבט די וואוינונג און אונטערגעצינדען דאס הויז

זשולקעוו, 7. (ספ. טעל.) אין זשולקעוו (גאליציען) איז ערמארדעט געווארען א יודישע פאמיליע פעלד, וואס איז בעשטאנען פון 4 פערזאן, נאכ'ן מארד האבען די באנדיטען אויסגערויבט די וואוינונג און ביים פערלאזען זי אונטערגעצונדען פון אלע זייטען. די באנדיטען האט מען נישט געכאפט.

לאדזער פראקוראר דר. מארקאווסקי

בעשטימט אלס פראקוראר פון לובלינער אפעלאציע-געריכט

ווארשא, 7 (טעל.)

דער מלוכה-פרעזידענט האט אונטערגעשריבען א רייה נאמינאציע-דעקרעטען אין געריכטס-וועזען. צווישען אנדערע איז דער לאדזער פראקוראר ד"ר מארקאווסקי נאמינירט געווארען אלס פראקוראר ביים לובלינער אפעלאציע-געריכט.

נאך ווינער ארט

אורטאפעדישער אנשטאלט

בראנדאזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 221-81.

רעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אווענד.

וויזיט 3 זל.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5– 9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

בוכהאלטערס ווייסען

אז סאלידע האנדעלס-ביכער און פיל-רובריטע טאג-ביכער צו זעהר נידריגע פרייזען אין א גרויסען אויסוואהל בעזיצט אויף לאגער די ספעציעלע ביכער-פאבריק

A. J. OSTROWSKI

55 Łódź, Piotrkowska 55

tel. 203-54.

בעמערקונג: ס'איז שוין ערויס דאס פראקטישע האנדעלס-בוך, בעשטעטיגט דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום פאר קלענערע האנדעלס- און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען. אלע נעטיגע אינפארמאציעס און אויסקלערונגען ווערט ערטיילט אין יודיש.

6145

לאדז, 8 יאנואר 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 8 יאנואר 1933

רעוויזיע פון די גרעניצע

שוין א לענגערע צייט, ווי פון די שפאלטען פון דער אייראפעאישער פרעסע געהט נישט אראפ די פראגע וועגען דער גרויסער פאליטישער אפענזיווע, וועלכע דייטשלאנד האט אונטערגענומען מיטן ציל צו רעווידירען די פוילישע מערב-גרעניצען.

דער קלאנג וועגען אזעלכע פלענער פון דייטשלאנד האט זיך לכתחילה בעוויזען אין אייניגע פראנצויזישע בלעטער אין צוזאמענהאנג מיט דעם סעזים וועגען זיכערקייט, וואס ליגט אין יסוד פון דעם פראנצויזישען פראיעקט פון ענטוואפנונג. צי דאס איז געווען א דייטשער פרוב-באלאן, כדי אויסצוזאנדירען דעם באדען, אין וואסער מאס צווישען דייטשלאנד און פראנקרייך קענען איצט געפיהרט ווערען אונטערהאנדלונגען וועגען דער דאזיגער דראסטישער פראגע, אדער דער קלאנג האט ווירקליך געהאט הינטער זיך א באדען — דאס איז שווער צו זאגען.

אז די דייטשע פאליטישע קרייזען פון די סאמע פערשידענסטע ריכטונגען האלטען די פראגע פון פוילישען קארידאר פאר איינער פון די אויפגאבען פון דער דייטשער נאציאנאלער פאליטיק — דאס איז אן'אלגעמיין בעקאנטע זאך. אבער א בע-אונרוהיגונג רופט ארויס די פראגע, צי וועט די דייטשע דיפלאמאטיע ארויסרוקען אין איצטיגען מאמענט דאס דאזיגע פראבלעם, וואס איז פערבונדען מיט די סאמע ווייטגעהענדיגסטע פאלגען אין צוזאמענהאנג מיט די פראיעקטען וועגען ענטוואפנונג און זיכערקייט.

אין „טיימס" האבען זיך בעוויזען ידיעות, וועלכע שילדערען די אנשויאונגען פון די דייטשע אפיציעלע ספערען אויף פאלגענדען אופן: דייטשלאנד האט נישט בדעה לויט איהר אייגענער איניציאטיוו אויפהויבען אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ די פראגע וועגען פוילישען קארידאר. נאר אויב אנדערע מלוכות וועלען פאדערען ביים אונטערשרייבען דעם גאראנטיע-אפמאך צו גאראנטירען אויך די זיכערקייט פון די פוילישע גרעניצען, דאן וועט דייטשלאנד ענדערען איהר טאקטיק. דייטשלאנד וועלכע האט קיינמאל נישט אנערקענט דעם פוילישען קארידאר, וועט דאן ארויסטרעטען מיט א געהעריגער ערקלעהרונג.

גלייכצייטיג האבען זיך אין דער פרעסע בעוויזען אנדייטונגען, אז אן'אויפריכטיגער מיינונגס-אויסטויש וועגען דער פראגע פון קארידאר וועט נישט האבען קיין ווירקונג אויף די גוטע בעציהונגען צווישען פראנקרייך און פוילען. אט די אונקלארע קלאנגען און אונבעשטימטע רמזים האבען ארויסגערופען א גרויסע בעאונרוהיגונג אין פוילען און האבען געפונען אן'אפקלאנג אין דער פראנצויזישער אפיציעלער פרעסע, וועלכע שטורעמט, ווייזט אויס, צו בערוהיגען די עפענטליכע מיינונג פון פוילען.

דער „טאן", וועלכער שטעהט נאהענט צו די קרייזען פון פראנצויזישען אויסערן-מיניסטעריום, טרעט שארף ארויס געגען די גרויסע פאדערונגען פון דייטשען נאציאנאליזם, וועלכע וועלען, ווייזט אויס, פערגיפטען די פאליטישע אטמאספערע פון אנגעהויבענעם יאהר מיט זייערע עגאאיסטישע עגאאיסטישע פרעטענציעס, אין דער צייט, ווען פראנקרייך און אנדערע מלוכות בעמיהען זיך ארויסצווייזען זייער גוטען ווילען.

דער „טאן" שטרייכט אונטער, אז דייטשלאנד האט א בעשטימטע פראגראם פון אויסערן-פאליטיק, וואס איז געווענדעט אין דער ריכטונג פון ליקווידירען אלע טיילען פון ווערסאלער טראקטאט. נישט קוקענדיג דערויף, וואס ביים רודער פון דער דייטשער פאליטיק בייטען זיך די פערזאנען, ווערט דער דייטשער פלאן אויסגעפיהרט מיט דער גרעסטער קאנסעקווענץ. שטרעזעמאן האט אפגעריינינגט דעם באדען און האט בעקומען אויפ'ן געביט פון די ענטשעדיגונגען די פארמול פון יאנג'ן און די פארטעמיגע עוואקואציע פון דער דריטער אקופאציאנס-זאנע אויפ'ן רהיין; ברינינג איז איבערגעגאנגען צום צווייטען עטאפ, צו דער ענטגילטיגער אפשאפונג פון די ענטשעדיגונגען. פאן פאפען האט שוין אוועקגעשטעלט די פראגע וועגען גלייכהייט אין די בעוואפנונגען. און איצט וויל מאן שלייכער אויסנוצען דעם אומשטאנד, וואס עס וועט בעהאנדעלט ווערען די פראגע פון זיכערקייט, כדי אוועקצושטעלען דאס פראבלעם וועגען די טעריטאריעלע ענדערונגען פון די דייטשע מזרח-גרעניצען (דאס הייסט די גרעניצען מיט פוילען) דער מאנעווער פון דייטשלאנד איז צו גראב, אז ער זאל זיך קאנען איינגעבען, זאגט דער „טאן", אבער אויך דער פראנצויזישער אפיציאז קאן נישט אננעהמען, אז דייטשלאנד זאל איז זיך דערוועגען אנצווענדען קראפט, כדי צו דערגרייכען איהרע צילען. די צייטונג ווייסט אפילו צו אינפארמירען, אז דייטשלאנד האט בדעה אויסצונוצען אלע דיפלאמאטישע וועגען און מיטלען ביים שטעלען פאר אייראפע די פראגע וועגען רעווידירען די טעריטאריעלע גרעניצען.

פון אלע אינפארמאציעס אין די בלעטער איז סוף כל סוף נישט קלאר, אין וואס עס בעשטעהען די ווירקליכע כוונות פון דייטשלאנד און צי וועט דייטשלאנד שוין פרובען צו שטעלען די פראגע וועגען רעוויזיע. אויב מען זאל בעהמען אין בעטראכט די מעגליכע פאלגען פון אזא שריט, איז פולשטענדיג קלאר, אז די אטמאספערע אין אייראפע איז צו אנגעזאפט מיט שפרינגשטאפען, אז מען זאל זיך קאנען ערלויבען אריינצוווארפען אזא געפעהרליכען פאקעל, ווי דער ענין פון גרעניצען, רעוויזיע, ספעציעל רעוויזיע פון די פוילישע גרעניצען, ווייל דאס בעדייט קריג מיט אלע זיינע קאנסעקווענצען.

עס ליגט אין די אינטערעסען פון דייטשלאנד גופא, וועלכע ליידט אונטער דער שווערער לאסט פון קריזיס און פון די אינערליכע אויפטרייסלונגען, זיך אפצוהאלטען פון פערשארפען די ווינקלען אין דער אייראפעאישער פאליטיק, ווייל דער געווינס פון דייטשלאנד אין דאזיגען געפעהרליכען שפיל איז זעהר פראבלעמאטיש.

די צווייטע פיאטילעטקע אין סאוויעט-רוסלאנד

הויבט זיך אן ביי גינסטיגערע בעדינגונגען ווי די ערשטע,

ווייל זי דארף ברענגען א גרויסע פערלייכטערונג פאר דער בעפעלקערונג

די ערשטע פיאטילעטקע אין סאוויעט-רוסלאנד איז פערענדיגט אין א רעקארד צייט פון פיר יאהר. די פראגע איז, אויף וויפיל די גראנדיעזע פלענער פון דער דאזיגער פיאטילעטקע זענען ווירקליך רעאליזירט געווארען. דער קארעספאנדענט פון דער „גאזעטא פאלסקא" אטמאר, וועלכען מיר האבען שוין נישט איין מאל ציטירט, האלט, אז אויף דער דאזיגער פראגע איז זעהר שווער צו ענטפערען.

מיר, זאגט ער, איז אויסגעקומען צו זעהן סיי די העלע-זייטען, סיי די שאטען-זייטען פון דער פיאטילעטקע. איך האב געזעהן פון איין זייט דעם דניעפראסטראי אדער די ריזיגע כארקאווער פאבריק פון טראקטארען, אבער פון דער אנדערער זייט האב איך געזעהן גאנצע בית-עולם'ס פון צובראכענע טראקטארען, וועלכע זענען גאר איניגיכען געווארען נישט צום געברויכען. איין זאך אונטערליגט נישט קיין צווייפעל: די פיאטילעטקע פון פונאנדערבויען די קריגס-אינדוסטרי איז אויסגעפיהרט געווארען פולשטענדיג. איבריגענס, דערצעהלט אטמאר, האבען זיך פאר איהם מודה געווען אנגעזעהענע סאוויעטישע טוער, אז איינער פון די וויכטיגסטע צילען פון דער פיאטילעטקע איז טאקע געווען די פונאנדערבויאונג פון דער קריגס-אינדוסטרי.

די פיהרער האבען בשעתו אריינגעלאזט אין די מאסען א שרעק פאר אן'אויסלענדישער אינטערווענץ. זיי האבען אזוי לאנג גערעדט וועגען דער אינטערווענץ, אז זיי האבען אליין אנגעהויבען ערנסט אין איהר צו גלויבען. דאס איז געווען די סיבה פון דער געוואלדיגער טעמפא פון די אינוועסטיציעס אין סאוויעט-רוסלאנד און אט די טעמפא האט געבראכט דערצו, אז אין איצטיגען מאמענט, ווען דער ערשטער פינפיאהרפלאן איז פערענדיגט געווארען, זענען די מאסען איינגאנצען אויסגעשעפט מאראליש און פיזיש.

אטמאר מיינט אבער, אז די לאגע איז אבסאלוט נישט האפנונגסלאז (אזוי ווי זי ווערט געשילדערט דורך אנדערע אייראפעאישע בעאבאכטער) די טעמפא פון די אינוועסטיציעס איז שוין מיילוויז פערקלענערט געווארען, זי וועט אויך ווייטער פערקלענערט ווערען. דאס וועט געשעהן סיי צוליב דעם, וואס ווייטער איינהאלטען אזא טעמפא איז אונמעגליך און צווייטענס, צוליב דעם, וואס די אינטערנאציאנאלע לאגע פון סאוויעט-פערבאנד האט זיך בעדייטענד פערבעסערט. די קייט פון די נישט-אנגריפס-אפמאכען, וועלכע די סאוויעטען האבען געשלאסען מיט זייערע מערב-שכנים, וועט שפילען א געוואלדיגע ראלע. דער אומשטאנד, וואס יאפאן האט זיך אפגעזאגט אונטערצושרייבען אן'ענהליכען אקט, דארף מען האלטען פאר א צייטווייליגען שריט. דא הערשט די אלגעמיינע איבערצייגונג, אז יאפאן וועט דעם פאקט אונטערשרייבען אין מאמענט ווען עס וועט קלאר ווערען, אז אמעריקא איז גרייט צו אנערקענען די סאוויעטען.

דערווייל דראהט נישט די סאוויעטען קיין געפאהר מצד יאפאן, בפרט ווייל די יאפאנער האבען אונטערגענומען א נייע גרויסע אפעראציע געגען די כינעזער אויפ'ן באדען פון כינע גופא. איבעריגענס האלט אטמאר, אז דאס יאפאנישע מיליטער וואלט אויפגעפרעסען געווארען דורך די ריזיגע שטחים פון רוסלאנד, ווען די אפעראציעס וואלטען פערגאנגען ווייטער פון באיקאל. די אונגעהויערע שטחים זענען דער בעסטער פערטיידיגער פון יעטוועדען רוסלאנד.

די בעדינגונגען ביים אנהויב פון דער צווייטער פיאטילעטקע זענען, האלט אטמאר, בעדייטענד גינסטיגער, איידער ביים אנהויב פון דער ערשטער, הגם די עקאנאמישע לאגע איז ערגער.

די צווייטע פיאטילעטקע וועט ביי די מאסען זיין בעדייטענד מעהר פאפולער, איידער די ערשטע דערפאר, ווייל זי פערנעהמט זיך מיט פונאנדערבויען די לייכטע אינדוסטריע. אין איהרע פלענער נעהמט אריין דאס פראדוצירען פון קליידונג, פון שפייז, דאס ריזיגע בויען פון וואוין-הייזער, די פערבעסערונג פון די פערקעהרס-מיטלען. ווען די בעפעלקערונג וועט דערזעהן די קאנסערווען פון די אייגענע פאבריקען, די קליידער, די נייע הייזער און וואוינונגען, וועט זיך אהן ספק דערוועקען א נייע בעגייסטערונג, א נייער ענטוזיאזם פון ארבייט. די מאראלישע עמפינדונג פון דורכשניטליכען סאוויעטישען בירגער וועט זיך הויבען זעהר שטארק.

איבעריגענס גילט דא דער אלטער אנעקדאט וועגען רבין, וועלכער האט דעם ארימען יוד געראטען ער זאל צו זיך אין דער ענגער שטוב אריינגעהמען זיינע קרובים, דערנאך די קאזע, די קוה א. א. וו. און ווען יענעם איז געווארען ענג אין דער נשמה, האט איהם דער רבי געראטען ארויסצולאזען ביסלעכווייז די איבריגע זאכען. אזוי איז אויך אין רוסלאנד, יעדע מינדעסטע פערלייכטערונג פון לעבען ווערט אויפגענומען דורך דער בעפעלקערונג מיט התלהבות און דאנקבארקייט.

דער ראמאן צווישען פראנקרייך און אמעריקע

און די געגענזייטיגע מיספערשטענדענישען, וועלכע ס'איז שווער צו צושטרייען

צווישען פראנקרייך און אמעריקע האט שטענדיג געהערשט א ראמאן, וועלכער האט זיין שורש אין די היסטארישע פאסירונגען פון 18. יאהרהונדערט, ווען פיל פראנצויזישע פאטריאטען מיט לאפאיעטן אין דער שפיץ האבען גענומען דעם אקטיווסטען אנטייל אין דעם קאמף פון די אמעריקאנער פאר זייער בעפרייאונג.

אין דער צייט פון וועלט-קריג האט דער פראנצויזיש-אמעריקאנישער ראמאן דערגרייכט זיין העכסטען פונקט. ביי אמעריקאס אריינטרעטען אין קריג האבען געשפילט פערשידענע מאטיוון, פאליטישע און ווירטשאפטליכע, אבער אהן ספק האבען א געוויסע ראלע געשפילט אויך אלטע סענטימענטען. פאר דעם דורכשניטליכען אמעריקאנער איז דער קריג געווען א אידעאליסטישער. דערין גלויבט ער אויך ביז צום היינטיגען טאג. ער גלויבט, אז אמעריקע האט אין קריג נישט פערפאלגט קיין עגאאיסטישע צילען און איז אריינגעטרעטען אין קריג בלויז, כדי צו פערטיידיגען די פערבינדעטע, אין דער ערשטע רייה פראנקרייך, און זייער גערעכטע זאך.

עס איז אבער אויך פאראן א צווייטע זייט פון מעדאל. דער דייטשער זשורנאליסט זיבורג, דער מחבר פון בוך „צי איז גאט א פראנצויז" רופט אן פראנקרייך: דאס שעהנע, אבער אונגערעכטיגליכע לאנד. די זעלבע פאראדאקסאלע פארמולע וואלט בעקאנט ווידערהאלען אויך דער אמעריקאנער. ער שאצט הויך די פאזיטיווע זייטען פון פראנצויזישען לעבען, די ברייטע פרייהייט פון דער פערזענליכקייט, דעם קולט פאר דער אייגענער פערגאנגענהייט און א. וו. דעם אמעריקאנער איז אבער אונפערשטענדליך, און עס רופט ארויס זיין עמפערונג דער קאנסערוואטיזם פון פראנקרייך אויפ'ן געביט פון טעכניק, דעם מאנגעל אין קאמפארט, וואס איז אין אמעריקע געווארען א זאך פון ערשטען געברויך. פאר'ן דורכשניטליכען אמעריקאנער איז נישט פערשטענדליך און נישט אנגענעהמבאר דער אינדיווידואליזם פון פראנצויז. דייטשלאנד מיט איהר דיסציפלין און ארגאניזירטקייט איז איהם נאהענטער און פערשטענדליכער, איידער דאס אלטמאדישע פראנקרייך.

אין אמעריקע זענען דערצו נאך פאראן נישט ווייניג אזעלכע, וועלכע שטעלען זיך פאר פראנקרייך אלס אין גראנדיעזען מאגנאמאטער, אלס לאנד, וואס עקזיסטירט אויסשליסליך, כדי צו דעמאראליזירען די טוריסטען.

מען דארף אויך נישט פערגעסען די בעדייטונג פון דער אנטי-פראנצויזישע אגיטאציע, וואס ווערט אין אמעריקע געפיהרט הויפטזעכליך דורך דייטשלאנד, מיט דער דאזיגער פראפאגאנדע קאן מען ערקלערען דעם אומשטאנד, וואס דער אמעריקאנער, וועלכער האט מיט 15 יאהר צוריק געקעמפט אין איינעם מיט'ן פראנצויז געגען דייטשען אימפעריאליזם, איז איצט געניגט צו דערלאזען, אז פראנקרייך און דייטשלאנד זאלען זיך בייטען מיט די ראלען, אז אייראפע איז איצט בעדראהט דורך דעם פראנצויזישען אימפעריאליזם.

מיט דער דאזיגער איבערצייגונג פון אמעריקאנער איז שווער צו קעמפען, פונקט ווי עס איז שווער צו בעקעמפען די פערבלענדעניש פון יענע אמעריקאנער, וועלכע זעהען אין פראנקרייך בלויז לאקאלען פאר נאכט-ארגיעס און זעהען נישט דאס גרויסע און ארבייטזאמע פראנקרייך.

אויף די בעציהונגען צווישען פראנקרייך און אמעריקע ווירקען אלזא צוויי קאטעגאריעס פון סענטימענטען. איצט לאזט זיך שטארקער פיהלען די צווייטע קאטעגאריע. דערפון בענוצט זיך די געגענזייטיגע אונפערשטענדניש, וואס ליגט אין גרונד פון איצטיגען קריזיס. דער דורכשניטליכער אמעריקאנער וויל נישט פערשטעהן, אז זיינע אפיציעלע פארשטעהער האבען פאקטיש שוין לאנג סאנקציאנירט דעם צוזאמענהאנג צווישען ענטשעדיגונגען און קריגס-חובות. אז נאך א דאנק די צוזאגען פון פרעזידענט הובער האבען די פערבינדעטע און אין דער ערשטער רייה פראנקרייך זיך אפגעזאגט פון די דייטשע ענטשעדיגונגען, אז אין געגענפאל, וואלטען זיי נישט געווען אונטערגעשריבען דעם אפמאך פון לאזאן. דא קומט פאר א מיספערשטענדעניש, וועלכע עס וועט נישט לייכט זיין צו צושטרייען.

אינקוויזיציע פון דער רומענישער סיגוראנצא

פאר אנשרייבען א ראמאן, וואס איז דערלויבט געווארען פון דער צענזור, ווערט א שריפטשטעלער געפייניגט אויף א מורא'דיגען אופן

דער רומענישער שרייבער סטעפאן הערצקא האט אנגעשריבען א פאליטישען ראמאן „ארום נייער ערד", וואו ער האט אנגעוויזען אויף די פייניקונגען אין דער רומענישער פאליטישער פאליציי. דער ראמאן איז דורכגעגאנגען דורך דער צענזור פון דער פראקוראטור און זי האט קיין שום טענות קעגען איהם נישט געהאט. דער ראמאן איז אויף אזא אופן אפגעדרוקט געווארען מיט דער דערלויבניש פון דער מאכט.

א קורצע צייט נאכ'ן דערשיינען פון דעם ראמאן האט מען הערצקא גערופען אין סיגוראנצא. ווי באלד הערצקא איז אריין, האט מען איהם מקבל פנים געווען מיט זידלערייען און איינגעשטופט אין צימער, וואו עס האבען זיך געפונען דער שעף פון סיגוראנצא ראמנעאנו און דער פאליציי-אגענט וועליטשי. הערצקא האט בעקומען פון הינטען א קלאפ אין קאפ, ראמנעאנו און וועליטשי האבען זיך געווארפען אויף איהם און אזוי פעסט צוזאמענגעדריקט, אז ער האט זיך נישט געקענט רירען פון ארט, און א פאליציי-אגענט האט איהם פעסט צוזאמענגעבונדען די הענט. דערנאך האט מען איהם געבונדען די פיס. צווישען די פיס און די הענט האט מען דורכגעצויגען א שטעקען, וואס מען האט ארויפגעלייגט אויף צוויי טישען, אזוי אז הערצקא איז געבליבען הענגען אין דער לופטען מיט'ן קאפ אראפ. א פאליציי-אגענט האט אראפגעצויגען פון איהם די שיך, און ראמנעאנו צוזאמען מיט וועליטשין האבען געקלאפט מיט גומענע קישקעס איבער די פאדעשוועס.

די פייניגונג האט געדויערט צעהן מינוט. דערנאך האט ראמנעאנו מיט א געלעכטער געפרעגט ביי הערצקאן „עס איז פונקט אזוי, ווי דו האסט געשריבען אין דיין ראמאן?" הערצקא איז פון ווייטאג געפאלען אין חלשות. ווען ער איז געקומען צו זיך, האט מען איהם געצוואונגען אונטערצושרייבען א דערקלערונג, אז ער איז דער מחבר פון ראמאן. דערנאך האט מען איהם בעפרייט.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעמשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.
אין כעלמי פון 8—9 פריה.

אַנ'אינזעל, וועלכער וואַנדערט אויפ'ן ים

צייטענווייז ווערט דער אינזעל אינגאַנצען פערשוואונדען און אמאָל ווערט ער צושפּאָלטען אויף 2 העלפט.—א מערקווירדיגע נאַטור-ערשיינונג, געשילדערט פון א בעוואוסטען פאָרשער

אין די וואַסערען צווישען אַלאַסקאַ און סיביר, אין איינעם פון די קאַלטסטע געגענדען פון דער וועלט, געפינט זיך אַנ'אינזעל, וואָס שפּאַרט שטענדיג מיט רוּה און פאַרע.

דער אינזעל רופט זיך מיט דעם רוסישען נאָמען „באַגאָסלאָוו. עס איז פעריהאַן אַ לעגענדע אַז אין די אַמאָליגע צייטען פלעגען די רוסען, וואָס האָבען געוואוינט אין אַלאַסקאַ, הערען זאָנדערבאַרע קלאַנגען פון ים, — דער קנאַלען ווי פון דונערען, כאָטש קיין וואָלקענס און בליצען זענען נישט געווען. זיי האָבען בעשלאָסען, אַז דאָס זענען געטליכע קלאַנגען „באָגאָסלאָוו".

וואָס די רוסען האָבען געהערט, זענען געווען נישט קיין געטליכע קלאַנגען, נאָר די עקספּלאָזיעס פון וואולקאַנען, ערד-ציטערנישען קומען פאָר נישט אויף דער יבשה. נאָר אויך אינמיטען ים. פון אונטערן וואַסער רייסט זיך אַרויס אַ פייער-שפּייענדער באַרג מיט אַ מוראַדיגען כוח, דער דעק פון ים הויבט זיך אויף פון פייער און רויך און צושמאָלצענער שטיין שפּאַרען אַרויס.

אויף אַזאַ אַרט איז דער אינזעל „באַגאָסלאָוו" געבוירען געוואָרען.

עס איז אַ קליין-אינזעל און קיינער וואוינט אויף איהם נישט. מענשען קענען זיך דאָרטען נישט אויפהאַלטען ווייל עס איז דאָרטען קיין וואַסער נישטאָ. דער אינזעל, וועלכער איז אַרומגערינגעלט מיט וואַסער פון אַלע זייטען, האָט קיין טראָפּען וואַסער נישט צום טרינקען. עס זענען דאָרטען אויך נישטאָ קיין בוימער אָדער קוסטעס, כאָטש געוויסע גראָזען האָבען זיך יאָ פונאַנדערגעשפּראָצט אויף דער שטיינערדיגער ערד. ווי אַזוי די גראָזען זענען געקומען אויף דעם אינזעל איז אַן און פאַר זיך אינטערעסאַנט. מען גלויבט, אַז דער ווינט אָדער פייגלען האָבען אַריבערגעטראָגען די זוימען פון אַלאַסקאַ אָדער סיביר און אַזוי אַרום האָבען זיך געוואַקסען געוויקסען אויף דעם ווילדען אינזעל.

עס איז שווער צוצוקומען צו דעם פּלאַץ, אָבער דער בעוואוסטער אַמעריקאַנישער נאַטור-פאָרשער, דער קאַטוילישער גלח בערנאַרד האַבאַרד, האָט איהם יאָ בעזוכט. ער האָט בעשריבען ווי ער איז צוגעקומען צו דעם פּלאַץ און וואָס ער האָט דאָרטען געזעהען.

עס זענען, פערשטעהט זיך, נישטאָ קיין שיפען, וואָס פאָהרען רעגעלמעסיג צו דעם פּלאַץ, דער אינזעל געפינט זיך אין אַ טייל פון ים, וואו שיפען פאָהרען זעלטען פערביי.

גראַד האָט דער נאַטור-פאָרשער געטראָפען איינעם אַ פריינד אַ שיפס-קאַפּיטאַן מיט אַ מאָטאָר-שיף אין אַלאַסקאַ, און ער האָט איהם געבעטען אַז ער זאָל איהם אָפּפיהרען צו דעם אינזעל. דער קאַפּיטאַן האָט איהם די טובה געטון און דער גלח מיט צוויי סטודענטען האָבען זיך אַרויסגעלאָזען קיין באַגאָסלאָוו.

געווי וואו דער אינזעל געפינט זיך האָבען זיי נישט געוואוסט, ווייל באַגאָסלאָוו האָט אַ שלעכטע געוואוינהייט וואָס ער וויל נישט איינשטעהן אויף איין פּלאַץ. עטליכע מאָל איז ער שוין אינגאַנצען איינגעזונקען געוואָרען אונטער'ן וואַסער. עס איז פאָרגעקומען אַנ'ערד-ציטערניש און דער אינזעל האָט זיך אַראָפּגעלאָזען אונטער די כוואַליעס. ער האָט אויך זיך גערוקט פון איין פּלאַץ צו אַ צווייטען פּלאַץ.

דער ים אַרום דעם אינזעל איז נישט ווייניגער אומרוהיג ווי דער אינזעל גופא. נישט נאָר קומען דאָרטען פאָר פּיתאומ'דיגע ווינט-שטורעמס נאָר אויך וואולקאַנישע שטורעמס. פון אַ שיף, וואָס האָט זיך געטראָגען נאָך וואַלפישן און האָט פערבלאָנדזשעט אין דעם געגענד מיט עטליכע יאָהר צוריק, האָט מען בעמערקט די פאָלגענדע מערקווירדיגע ערשיינונג. עס האָבען זיך דערהערט מוראַדיגע קלאַנגען און פון מיטען וואַסער האָט פלוצלונג אַרויסגעשפּאַרט אַ זייל פלאַמען. גלייך נאָך דעם האָט עס גענומען שיסען מיט צושמאָלצענעס שטיין און שטויב. דריי טעג נאָכאַנאַנד האָט עס אַזוי געברויזט אין מיטען ים און דאַן האָט זיך עס איינגעשטילט, דאָס וואַסער האָט געשפּיגען מיט פייער און שטיין.

עס שפּאַרט אויך אַרויס לופט פון אונטערן וואַסער, די וואולקאַנען, וואָס קאָכען ווייט אונטען אויפ'ן דעק. בלאָזען אַרויס גאַזען, און ווען דאָס פּאַסירט קומט אַרויס נישט קיין איינפאַכע בלעזעל לופט, נאָר אַ גאַנצער באַלאָן,, וואָס שפּריצט אויף דער אויבערפלאַך מיט דעם קנאַל פון האַרמאַטען. אַרויסקומענדיג האָט דער באַלאָן מיט לופט איבערגעלאָזען אַ טיפע לאָך אין וואַסער. ווען דער בלאָזען פּלאַצט, טוען זיך די וואַסערען אַ יאָג אַנצופילען די גרוב. פון דעם צוזאַמענשטויס פון די וואַסערען שפּריצט אַרויף אַ פאָנטאַן ווייט אין דער הויך, און אַ שיף, וואָס געפינט זיך איבער אַזאַ לופט-גרוב אָדער אַזאַ פאָנטאַן מעג זיך ריכטען אויף צרות.

האַבאַרד דערצעהלט, אַז זיי האָבען געפונען דעם באַגאָסלאָוו אינזעל דורך אַ קלוגען איינפאַל פון דעם שיפס-קאַפּיטאַן. זיי זענען געבליבען שטעהן אין מיטען וואַסער ווייל עס האָט זיך אַרונטערגעלאָזען אַ טומאַן, און האָט אַלעס איינגעהילט אין נעפּעל. זיי האָבען נישט געוואָלט פאָהרען ווייטער, ווייל זיי האָבען געוואוסט אַז זיי געפינען זיך שוין אין דעם געגענד פון אינזעל, וואַרטען צו לאַנג האָט מען זיי אָבער אויך נישט געקענט. פלוצלונג האָט דער קאַפּיטאַן בעמערקט ווי אַ פויגעל לאָזט זיך אַראָנטער צום וואַסער און פאַנגט אַ פיש אין מויל. ער האָט נאָכגעפאָלגט וואוהין די פויגעל פליהט און אַהין איז ער נאָכגעפאָהרען מיט דער שיף. ער האָט געוואוסט אַז די פויגעל פליהט צו איהר נעסט. וואַהרשיינליך אויף דעם אינזעל באַגאָסלאָוו. אין צוואַנציג מינוט האָט ער דערגרייכט דעם אינזעל.

עס איז אָבער געווען שווער צוצושטעהן צו דעם פעלזיגען ברעג און זיי האָבען לאַנג געמוזט מאַנעווריר'ען מיט זייער שיפעל איידער זיי האָבען געלאַנדעט.

זיי האָבען אויסגעפונען אַ מערקווירדיגע זאַך, דער אינזעל איז נישט לאַנג צוריק געווען צו-שפּאָלטען אויף צווייען, עטליכע פעלזען זענען אַפּגעטיילט מיט וואַסער, איצט איז אָבער קיין אָפּטייל נישט געווען. דאָס ערד האָט זיך אַ רוק געטון און איז צוזאַמענגעוואַקסען.

כאָטש קיין מענשען זענען אויף דעם אינזעל נישטאָ, איז ער אָבער יאָ בעוואוינט פון לעבעדיגע בעשעפעגישען, טויזענדער ים-לייבען געפינען זיך דאָרטען און אָהן אַ שיעור פויגלען בויען דאָרטען זייערע נעסטען.

ווען די ים-לייבען האָבען דערזעהען די אָנקומענדע שיפעל, זענען עטליכע פון זיי אַרויסגעשוואומען צו אַטאַקירען זי. זיי האָבען געבילט און געבריזמט, און ווען איינער פון זיי וואָלט צוגעשטאַנען צום שיפעל, וואָלט ער זי לייכט געקענט צושמעטערען, ווייל ער איז געווען גרעסער ווי די שיפעל, אין וועלכער ס'האָבען זיך געפינען פיר מענשען מיט זייערע פאָטאָגראַפישע אַפּאַראַטען, שפּייז און וואַסער. די מענשען האָבען אָבער אָפּגעשראָקען די לייבען.

די פאָרשער האָבען געהאַט אַ געלעגענהייט צו בעאָבאַכטען עטליכע אינטערעסאַנטע סצענעס פון דעם לעבען פון די זאָנדערבאַרע חיות, טראָץ זייער ריזיגען געוויכט בעוועגען זיי זיך זעהר שנעל סיי אויף דער יבשה און סיי אין וואַסער, ווען זיי וואָלטען זיך ריכטיג אַ יאָג געטון, וואָלט אַ מענש נישט געקענט לויפען שנעל צו ראַטעווען זיך פון זיי.

זיי האָבען אָבער מורא פאַר מענשען, און ווען האַבאַרד און זיינע געהילפען האָבען זיך געשטעלט פאָטאָגראַפיר'ען זיי, האָט זיך אַ סטאַדע דערשראָקען און זיך אַוועקגעלאָזען אין וואַסער.

עס איז זיי אַלעמען געלונגען אַריינצוגליטשען זיך אין ים.

איינער פון די לייבען האָט זיך אָנגענומען מיט כוח און איז אַרויס פון וואַסער אין קאַמף מיט דעם צוויי-פיסיגען שונא. ער האָט זיך פאַרמאָסטען מיט האַבאַרד'ס אַ געהילף און האָט בוריט פונאַנדערגעפעבט דעם מויל צו צורייסען איהם מיט די שאַרפע ציין, דער סטודענט האָט זיך אָבער נישט פערלוירען. ער האָט געכאַפּט אַ שטיין און האָט אַריינגעשליידערט גלייך אין דעם ים-לייבס מויל אַריין, דאָס האָט איהם אַזוי צוטומעלט אַז ער איז צוריק אַנטלאָפען אין וואַסער. מען האָט געשאַצט אַז דער לייב האָט געוואויגען אַרום פינף טאָן.

האַבאַרד האָט בייגעוואוינט אַ קאַמף צווישען צוויי ים-לייבען, עס פיהרט זיך ביי די דאָזיגע חיות אַז דער „ער" מעג האָבען אַזוי פיל „ווייבער" „ווי ער קאָן קאָרמענען און פערטיידיגען געגען אַנדערע זכרים פון זיין מין. צוויי „ער'ס" האָבען זיך צוקריגט איבער מיידלעך און האָבען פערפיהרט אַ געפעכט. זיי האָבען זיך געשניטען און געשטאָכען מיט זייערע ציין ווערהענד די „פרויען" און „מיידלעך" האָבען זיך צוגעקוקט צום סוף איז איינער פון זיי אַ געשלאָגענער אַנטלאָפען פון קאַמף צו באָדען זיינע בלוטיגע וואונדען אין וואַסער.

דער זיגרייכער „ער" האָט זיך דאַן צוגעשאַרט צו דער סטאַדע לייביכעס און האָט דאָרטען געגעבען מען שמעקען און זוכען. ער האָט געט-אָפּען וועמען ער האָט געוואָלט. אַ פּראַכטפולע, גלאַנציגע „זי". פלוצלונג האָבען זיינע ציין אַ בלאַנק געטון און האָבען זיך אַריינגעלאָזען אין דער זי. ער האָט איהר איבערגעביסען דעם האַלז און איהר געלאָזען אויסגעהן אין אַ טייך בלוט.

די לייביכע איז געווען איינע פון זיינע ווייבער. זי איז איהם נישט געווען געטריי. ווען ער איז אַוועק פאַנגען פיש פאַר איהר. האָט זי זיך געלאָזט פערפיהרען פון דעם אַנדערען לייב, און פאַר אומטריישאַפט בעצאָהלען די לייביכעס מיטען טויט.

האַבאַרד האָט פערבראַכט בלויז איין טאָג אויף דעם אינזעל, וועלכער איז אינגאַנצען אַ פּאָר מייל די גרויס. אין דעם איין טאָג האָבען זיי זיך אָבער אָנגעזעהען מיט אונצעהליגע וואונדער.

זיי האָבען געפינען לעכער אין דער ערד, פון וועלכע עס האָט געשטראָמט צושמאָלצענע שטיין אָדער לאַווע. פון אַנדערע לעכער האָט געשפּאַרט היץ און פאַרע.

אָקופּאַציע פון רוהר-געביט דורך פראַנצויזען און בעלגיער מיט 10 יאָהר צוריק

היינט און פאָלגענדע טעג!
פילם-מייסטערווערק פון רעזשי
S. Van Dyke א. נ.
NENITA
די בלום פון האוואַנאַ
סימפאָניע פון לידער, ליבע און טענץ, געשאַפען אויפ'ן גרונד פון לעבען און זיטען פון די איינוואוינער פון די אינזלען אויף די ווייטע צפון-ימים.
אין די הויפּט-ראָלען:
LUPE VELEZ,
LAWRENCE TIBET,
ERNEST TORRENCE
אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע און לאַנד-אַקטואַליטעטען.
פערקלענערטע פּרייזען פון די פּלעצער.
הנחה-בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען.
אָנהויב אין שבת און זונטאָג 1 בייטאָג,
אין געוו. טעג 4.30 אַ זייגער נאָכמיטאָג.
דער זאַל איז גוט בעהייצט.

א פערדינטער שפּיי...

(כמעט א שטיפעריי)

פון ב. קאָוונער

בערעל דער פּרעסער איז אַרומגעגאַנגען מיט אַ מיידעל פיר יאָהר צייט און נישט געקענט מיט איהר חתונה האָבען.

ער האָט קיין כוח נישט געהאַט; ער איז געווען צופיל פערהאָרעוועט, פערמאַטערט.

האָט איהם אַ בעקאַנטער דאָקטאָר געזאָגט:

— בעריל ברודער, ווי גאָט און דיר ליב, וואַרט נאָך אָפּ מיט'ן חתונה האָבען; וועסט זיך אומגליקליך מאַכען, וועסט דיין מיידעל אומגליקליך מאַכען און די קינדער, וואָס וועלען אַרויסקומען פון אַזאַ טאַטען, וועלען נישט ווערט זיין קיין אויסגעריבענע שוועבעלע.

האָט בערעל גענומען עסען בעסערע זאַכען, טרינקען דיסע סמעטענע, געגעסען מעהר אויף דער זון, נישט געאַרבייט איבער די כוחות, אַזוי לאַנג ביז ער האָט זיך געפיהלט בעסער.

האָט זיך אָנגעהויבען אַנ'אַנדערע צרה: בעריל האָט אויסגעגעבען זיינע עטליכע אָפּגעשפּאָרטע פּאָר דאָלאַר אויף דאָקטוירים און גוטע עסענס, און ער האָט צוליב דעם שוין נישט געקענט געהן חתונה האָבען. ער האָט נישט געהאַט אַ גראָשען ביי דער נשמה.

האָט ער ווידער אָנגעהויבען אַרבייטען שווער, און שפּאָרען ער זאָל קומען צו געלד און קענען חתונה האָבען.

און דאָס מיידעל איז איהם טאַקע דער-טאַגצען די יאָהרען:

— איך פּגר אַ חתומה — האָט זי געטענהט —

איך בין ביי אַנ'אַרימער שוסטער; די שוסטער'קען מיך נישט האַלטען ביי זיך; מיין שוואָגער האָט סוכאָטעס, ווייל איך וואָס פריהער חתונה האָבען און אַרויס פון איהר הויז.

האָט בערעל נאָך שטאַרקער געאַרבייט.

איז ער אויפסניי קראַנק געוואָרען, האָט איהם דער דאָקטאָר ווידער געהייסען אָפּוואַרטען.

האָט בערעל נאָך שטאַרקער געאַרבייט. עסענס, ווידער גענומען טרינקען דיסע סמעטענע, ווידער גענומען זיצען אויף דער זון און איך וואַרטען.

בערעל האָט גענומען פיהלען בעסער, קרעפטיגער, דער דאָקטאָר, אונטערזוכט איהם און ער הייסט איהם חתונה האָבען.

— איצט, איז די צייט — זאָגט דער דאָקטאָר — אַזוי גוט האָסטו נאָך קיינמאָל נישט געפיהלט; בערעל נעהם און שטעל אָפּ אַ חופה אין אַרייננטער פון מאַרק.

זאָגט בערעל:

— איצטער קען איך נישט; איך האָב נישט קיין גראָשען ביי דער נשמה; און חתונה האָבען היינטיגע צייט קאָסט אַ סך געלד, מוז איך נאָך וואַרטען...

— נו, — זאָגט דער דאָקטאָר, — ווי דו פערשטעהסט, דו ווייסט בעסער דיינע אומשטענדען.

און בערעל האָט בעשלאָסען אריינצו זיך אַ געצעם טון צו דער אַרבייט און מאַכען אַביסעלע געלד און חתונה האָבען.

האָט בערעל פערלוירען דאָס ביסעל געזונד און ווידער אָפּגעשפּאָרט געלד.

האָט ער בעשלאָסען מעהר נישט אָנפרעגען ביים דאָקטאָר און חתונה האָבען.

דער דאָקטאָר, קען זיין, איז טאַקע גערעכט, אָבער איך בין אויך גערעכט, האָט געטענהט בעריל.

אויפ'ן ערגסטען פאַל וועט מיין ווייבעל געהן אַרבייטען און זי וועט מיך מפרנס זיין... בעריל האָט אויך מורא געהאַט אַז ער וועט פערלירען זיין מיידעל, די כלה הייסט עס, ער האָט בעמערקט אַז זי האָט גענומען וואַרפען אויגען אויפ'ן שכנס זוהן, און דאָס טאָר מען נישט דערלאָזען.

האָט בעריל אָפּגעשטעלט אַ חופּה און געפּטרט אַנ'עסק!

דערווייל האָט דאָס פּאָרפעל גענומען אַ צימער ביי אַ גלעזער און געגעסען האָבען זיי אין רעסטאָראַן.

קיין סך פּרעזענטען האָבען זיי נישט בעקומען אַנ'אָרימע שוועסטער פון דער כלה האָט געגעבען דריי לייכטער מיט אַ קאַלדרע, און זייגער אַ ברודער האָט איהם געגעבען אַ זייגער וואָס קלינגט אַזוי הויך, אַז מען קען קיינמאָל נישט פערשפּעטיגען צו דער אַרבייט. ער וועקט אויף אפילו שכנים אויך.

ווען בערעל איז צוריקגעקומען אַרבייטען האָט ער געפונען אויף זיין טיש בלומען, דאָס האָבען איהם די אַרבייטער געגעבען.. מען האָט איהם געגעבען די האַנד, מען האָט איהם געוואונשען „מזל טוב", און ער, בערעל, האָט זיי געמוזט צוזאָגען אַביסעל בראָנפען, נישט איצט, איצט האָט ער קיין געלד נישט.

מיטאָגצייט איז בעריל געגאַנגען צום שעף און מיט אַ רחמנות-שטימע געזאָגט:

— ה' טשאַפּטשיק, איהר ווייסט דאָך, אַז איך האָב חתונה געהאַט, די הוצאה איז געוואָרען גרעסער, קיין הוים האָב איך נישט, קיין מעבעל האָב איך נישט, מיין גאַנץ מעבעל בעשטעהט בלויז פון אַ וועק-זייגער... מען דאַרף זיך איינאָרדנען, בעדינגען אַ פּאָר צימער'ען, אויסמעבלירען, טאַקע אויך אויס-צאָהלען, אָבער מען מוז דאָך עפּעס איינצאָהלען. וויל איך פון איך צוויי זאַכען: אַז איהר זאָלט מיר בארגען אַ הונדערטער און יעדע וואָך זאָלט איהר מיר אַראָנטערנעהמען פון די שכירות פינף זל. דאָך אַפּגעאַרבייט אַכט יאָהר ביי איך און געאַרבייט געטריי...

האָט איהם דער שעף אויסגעהערט און בע-זאָגט:

— בעריל, קיין געלד באָרגען וועל איך דיר נישט, ווייל דו קענסט נישט קומען צו דער אַרבייט און איך וועל פערלירען דעם הונדערטער; און דו קענסט נישט קריגען קיין הונדערטער, ווייל דו האָסט איצטער ווייניגער קרעפטען ווי דו האָסט בע-האַט מיט אַכט יאָהר צוריק. ביי מיר ביזטו היינט ווייניגער ווערט ווי אַמאָל... און דריטענס קען דיין ווייבעלע געהן אַרבייטען, איך אַליין קען איהר געבען אַרבייט, און אויב דו האָסט מורא, אַז איך וועל זיך פערליבען אין איהר, מעגסטו זי האַלטען אין דער היים... איז דאָך ווידער די טראַגע: ווי-זשע קענסטו זי מפרנס זיין? איז דער ענטפער: גט זיך מיט איהר...

בעריל האָט קיין מה נישט געטראַכט און אַ שפּיי געטון אויפ'ן שעף, און איז אַרויס. די אַר-בייטער האָבען איהם אַפּלאָדירט...

קהלה-בודזשעט פאר'ן יאהר 1933

צי איז דער בודזשעט „אנ'עהרליכער". — רעאליזירטע הכנסות און איבערגערופירטע הוצאות. אויף וואס האט מען געקארגט? פערשידענע אנשויאונגען אויף דער טעטיגקייט

אויף דעם היינטיגען קהלה-געזעץ האט די גאנצע יודישע בעפעלקערונג נישט געגעבען איהר הסכמה. מיר האבען שטענדיג פראטעסטירט און פראטעסטירען ווייטער געגען דעם איצטיגען קהלה-געזעץ, וועלכער בעפרידיגט אונז אינגאנצען נישט, אויסער פאדערונג, אז די קהלה זאל זיין דער אנהויב פון אונזער נאציאנאלער אויטאנאמיע, האבען מיר נאך נישט פערבויגען אויף א האאר.

די קהלה האט זיך געקענט זיין א רעליגיעזע ווען זי וואלט נישט געמוזט אויף א צוואנגס-אופן אויסגעהאלטען ווערען אויך דורך דעם טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכער האלט נאך לעת-עתה אז א חוץ די רעליגיעזע בעדערפענישען האט נאך די קהלה אנדערע ארבייטען וואס זענען

נישט קיין נעבען-זאך, נאר א הויפט-זאך.

ווערען דאך אויף א צוואנגס-אופן איינקאסירט דער שטאט ביי דעם האלב-וועלטליכען און וועלטליכען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג ווי ביי דעם רעליגיעזען. מיר האבען נישט קיין סטאטיסטיק וואס פארא סומע פון גמינע-שטאט סטייערט איינקאסירט ביי די וואס זענען מסכים מיט די אגודה-פאסטולאטען און וויפיל ביי דעם איבריגען טייל. מיר האבען די דרייסטקייט צו זאגען אז אזא סטאטיסטיק וואלט נישט אויסגעפאלען לטובת דער איצטיגער קהלה-מעהרהייט און דער ייער קען דאך דער נישט-אגודה'שער טייל נישט בלייבען גלייכגילטיג צו דער טעטיגקייט פון דער קהלה מכוח דעם רעאליזירען דעם בודזשעט.

דער פרעזעס פון זיער קהלה האט כסדר פערזיכערט, אז ער האלט (און טוט אויך אזוי) דאס אלע טיילען פון דער בעפעלקערונג געניסען פון קהלה-בודזשעט און צוליב דעם זענען אפילו פארגעקומען רייבונגען אין דער קהלה-מעהרהייט

די רעאליזירונג פון בודזשעט אויפ'ן יאהר 1932 בעווייזט, אז געזיגט האט די גרופע אין דער „אגודה", וועלכע האלט, אז מ'דארף אויסנוצען די מעהרהייט פאר דער „אגודה" און איהרע פאסטולאטען. דאס איבעריגע איז א נעבען-זאך.

קאנקרעט:

וועלכע הוצאות זענען רעאליזירט געווארען אין הונדערט פראצענט, אדער אין נאך א גרעסערען פראצענט און וועלכע זענען נישט דערצויגען געווארען.

בשעת בעהאנדלען די דאזיגע פראגע זעהט זיך בולט ארויס די טענדענצען וואס הערשען אין דער איצטיגער קהלה.

דערביי ווילען מיר נאך א זאך בעמערקען, די סאציאלע הילף ביי דער קהלה טאר בשום-אופן נישט זיין קיין נעבען-זאך און נישט מינדערווייניגער בעטראכט ווערען ווי די אויסגאבען אויף רעליגיעזע בעדערפענישען, מיר ווייסען אין אזא לאגע, וואס פאר אונז זענען די געזעצען כמעט ווי נישט געשריבען, אלע ווייסען אז דאס געזעץ ווייזט די זעלבסטפערוואלטונגען זאגט בפירוש אז די שטאט האט פאר איהר אויפגאבע צו בעזארגען יעדען ארי־מען קראנקען, יעדען יתום, יעדען זקן, יעדעס און טערגעווארפענע קינד א.א.וו. פונדעסטוועגען מוזען מיר יודען האבען אונזערע אייגענע שפיטאלען, אייגענע יתומים-הייזער, אייגענע קינדער-היימען און אייגענע מושב-זקנים'ס און מיר מוזען דאס האבען מאקע אין א גרויסער מאס, צוליב רעליגיעזע טעמים פון ארטאדאקסישען שטאנדפונקט און צוליב גאר אנדערע טעמים פון שטאנדפונקט פון אנדערע יודען, אזוי לאנג ווי מיר ווערען זיך נישט האבען אויסגעקעמפט אז מיר יודען זאלען ווערען פולשטענדיג גלייכבערעכטיגט און קאנען געניסען פון אלע וואוילטאטען פון דער מלוכה, צוזאמען מיט אנדערע

מוז די יודישע קהלה

שאפען און אויסהאלטען די דאזיגע אלע אינסטי־טוציעס, כדי זיי זאלען בעקומען א סאציאל־געזעלשאפטליכען כאראקטער און ס'זאל אפגעשאפען ווערען דער פילאנטראפישער סטעמפעל.

מיר ווילען אויפמערקזאם מאכען, אז ביים ווייטערדיגען בעהאנדלען דעם בודזשעט שליסען מיר איבגאנצען אויס די אויסגאבען אויף דער אד־מיניסטראציע.

אלזא דער בודזשעט פאר'ן יאהר 1932 איז רעאליזירט געווארען אין גאנצע הונדערט און מעהר פראצענט אין פאלגענדע אפטיילונגען: ראבינאט, שוהל, און בית-המדרש, רעפרעזענטאנץ-אויסגאבען, אונבעוועגליכע גיטער און תלמוד-תורה.

נישט רעאליזירט איז דער בודזשעט געווארען אין פאלגענדע פאזיציעס:

מלבושים פאר אנגעשטעלטע אויפ'ן בית-החיים, עסען פאר קראנקע און משוגעים-הויז (פעהלט 4 טויזענד זלאטעס), אויסהאלטען יתומים און אינסטי־טוציעס (12 טויזענד זלאטעס), זוגלינגס-היים (5 טויזענד זל.), שטיצע פאר עמיגראנטען (6 הונדערט זלאטעס), אויסהאלטען קראנקע אין סאנאטאריומס אויך אין „מרפא" (15 טויזענד זל.) אונטערשטיצונגען אין נויט-פאלען (25 טויזענד זל.) הילף פאר עקסמיסירטע (10 טויזענד זל.), קוילען-אקציע — (20 טויזענד זלאטעס), זומער-קאלאניעס פאר שוואכע קינדער (2 טויזענד זל.), סטיפענדיעס 3000 זל.

ווען מען מאכט אזא פערגלייך איז דער ענין נישט אזוי פשוט, דא ווייזען זיך ארויס בולט די טענדענצן און די איצטיגע קהלה-מעהרהייט און מ'טאר בשום אופן נישט אפפירען מיט אלגעמיינע ציפערען און פערגלייכען. מיר ווייסען פון פריהער אויס, אז דער ענטפער פון דער קהלה וועט זיין א זעלכע אז די הילף פאר די אלע אויסגערעכענטע אינ־סטיטוציעס איז נישט פערקלענערט געווארען, זועט למשל די קהלה האט ביז איצט אויסגעהאלטען 75 יתומים האלט זי איצט אויך אויס, דאסזעלבע אויך מיט עסען פאר משוגעים און אנדערע אינסטיטו־ציעס, אלא, וואס דען, דאס אויסהאלטען גופא איז ביליגער געווארען, אדער די קוילען-אקציע איז נישט געפיהרט געווארען, ווייל ס'איז נאך געווען ווארים, דאס זענען גאר הוילע אויסרייד'ן, וואס מיר וועלען בעווייזען אין אונזער ווייטערדיגען אר־טיקעל.

(פארטזעצונג קומט).

ווי מען האלט א מאן איז צוים! (ערצעהלונג נאכ'ן פראנצויזישען)

פון נ. פערלמאן.

עמא זאמאט האט אויפגעהאנגען דעם טעלע פאן און איז צוריק אריינגעקומען אין דעם קליי־נעם זאל. דער מאן איז דארט אלץ געזעסען ביים פענסטער און געזויכערט מיט הנאה א ציגאר, ער האט אויפגעהויבען די אויגען אויף דער פרוי און זיך פערוואונדערט; ער האט דערקענט אין איהר אז זי איז צעטראגען.

— עמא, וואס איז? — האט ער געפרעגט.

— סילוויע האט מיר טעלעפאנירט.

— סילוויע? וואס איז שוין ווידער?

— איך ווייס אליין נישט. זי קומט באלד אהער זי האט מיר געזאגט: „דאס בין איך. מאמע... איך וואלט וועלען דיך גלייך זעהען... און דעם טאטען אויך. ניין, ניין, קיינער איז נישט קראנק, אבער איך וויל אייך ביידען זעהען. ווארט אויף מיר. איך פופצעהן מינוט ארום וועל איך זיין אין דעם היים", אונזער טעכטער'ל האט נאך אלץ די געוואוינהייט צו זאגען „אין דער היים"... גלייך ווי זי וואלט נאך געווען דא, מיט אונז... מיין גאט, וואס האט דארט געקאנט פאסירען?

— מען דארף נישט, עמא, אויסלייגען צום שלעכטען, האט דער מאן ארויסגעזאגט מיט א שטימע, וואס האט געציטערט פון אויפרעגונג, — לאמיר זיין רוהיג... אין א צעהן מינוט ארום וועט סילוויע דא זיין און מיר וועלען אלץ וויסען.

א פאר מינוט זענען ביידע געבליבען זיצען שטיל, זיי זענען געווען א מיטעל-יעהריג פאר-פאלק: ער — מיט א קיילעכדיגען, גלאט-ראזירטען פנים און א באקעטען קאפ; זי — א בעליבטע פרוי, פער־שטיפט אין איהר קארסעט און איהר ענג-צוגעפאס־טען קלייד. זיי האבען ביידע אויסגעזעהן זאט, געזונד און יונגער פון זייערע יאהרען. אבער אין דעם מאמענט, ווען זיי זענען געזעסען אין דעם קליינעם זאל, ווארטענדיג אויף זייער פערהייראַ־טער טאכטער, האבען זיי געהאט דעם אנבליק פון אן'עלטער פאר-פאלק — דעם אנבליק, וואס קומט נישט פון אויסזעהן, נאר פון פינף-און-צוואנציג אר־דער דרייסיג יאהר צוזאמענלעבען, וואס גלייכט מאן און פרוי אזוי שטארק אויס אין זייערע מינעס, אין זייערע בעוועגונגען און אפילו אין זייער רעדען, אין דעם מאמענט האט דיזעלבע אומרוהיגקייט זיך געלייגט מיט א שאטען אויף זייער'ע פנימער, וואס האבען א ווילע צוריק אפגעגלאנצט מיט זאטער צופרידענקייט . .

— מיין גאט, — האט די פרוי ארויסגעזאגט מיט האַרץ — וויפיל מען שטעהט זיך אויס פון אנ'איינציג קינד!... אבי איך האב געמיינט אז מיר וועלען זי באר חתונה מאכען וועלען מיר זיצען מיט פערלייגטע הענד און קלייבען נחת... רעכענסטו, אז דאס איז עפעס וועגען איהר מאן?...

איהר שטימע האט געציטערט ביי די לעצ־טע ווערטער. נאך דריי יאהר, וואס סילוויע איז גע־ווען פערהייראַט, האט עמא זאמאט נאך אלץ נישט געקענט טראכטען אהן בעהאלטענעם פערדרוס וועגען איהר איידעם, זי האט, אמת, איהם אליין גע־האט אויסגעקליבען פון אלע יונגעלייט, וואס האבען זיך געשדכנט צו סילוויען, אבער די זיכערקייט אז אויך ער איז נישט ווערט איהר טאכטער, איז פער־בליבען אין איהר און האט אפט געוועקט אין איהר אנ'אייפערזיכטיג געפיהל פון א מוטער צו דעם פרעמדען מענשען, וואס האט אוועקגענומען פון איהר איהר איינציגע טאכטער.

— איז נישט אלעקס געווען שלעכט צו איהר? — האט זי איבערגעפרעגט.

— עמא, רעדסט נארישקייטען! — האט דער מאן פעסט ארויסגעזאגט! — אלעקס איז א וואוילער יונגערמאן און אונזער סילוויע איז גליקליך מיט איהם... נישט מעהר, זי איז א קינד... מיר האבען זי צופיל צעבאלעוועט... אבער אט איז סילוויע אליין דא!...

סילוויע האט זיך בעוויזען אויף דער שוועל פון זאל.

— סילוויע, קינד מיינס, — האט די מוטער אויסגערופען — וואס האט פאסירט? זינט דו האסט מיך אפגערופען, זיץ איך אהן א קאפ...

סילוויע האט נישט גלייך געענטפערט, זי האט זיך פריהער צוקושט מיט'ן פאטער, דערנאך איז זי צוגעגאנגען צו דער מוטער, סילוויע, האט מען גע־קאנט זעהען איז געראטען אין דער מוטער, אויך ניט'ל א יונג, שוין זוויבעל, מיט א שלאנקען, בוי־גיגען קערפער אז נבורשטין-בלאנדע האר, קאן זיין געראטען אין א בעליבטע, מיטעל-יעהריגע פרוי, וואס בעדארף זיך היפשליך אנשטרענגען, אויסצוזעהן שיין.

ווען דאס קושען זיך מיט די עלטערען האט זיך געענדיגט האט סילוויע גלייך ערקלערט:

— איך האב געוואלט אייך ביידען זעהען... איך מוז אייך אלץ דערצעהלען... איהר דארפט מיר געבען אנ'עצה, וואס צו טון,... עס איז וועגען מיין מאן...

דער פאטער האט געעפענט ברייט דאס מויל.

— וואס איז? וואס איז? — האט ער געפרעגט, דערשראקען.

די מוטער האט גארנישט געזאגט, אבער איהרע אויגען האבען זיך אנגעצונדען מיט בייזע פייערלעך.

— מיר קריגען זיך — האט סילוויע געהערט ווייטער, — מיר קריגען זיך אלץ מעהר און מעהר. איך האב עס אייך קיינמאל נישט דערצעהלט, ווייל איך האב אייך נישט געוואלט וועה טון... פאראיאהרען האט זיך עס אנגעהויבען, צוערשט האבען מיר זיך געקריגט איבער קלייניגקייטען... מיט איך דארט, איבער א שטיקעל מעבעל, וואס ער האט עס געוואלט אוועקשטעלען אויף איין פלאץ און איך — אויף אן אנדערען.. איך האב איהם נישט גע־וואלט נאכגעבען... א צווייט מאל האט ער זיך גע־קריגט מיט מיר, ווייל איך בין נישט געווען אין דער היים, ווען ער איז געקומען צו מיטאג... ער אליין פערשפעטיגט אויך אמאל... נו, האב איך אויך א רעכט צו פערשפעטיגען... ווייטער קריגען מיר זיך צוליב מיינע קליידער: ער האלט, אז זיי זענען צו אפען. צו לייכט... ער זאגט, אז איך בין צופיל דעליקאט און ער האט מורא אז איך זאל זיך נישט קיהלען, אבער דאס איז נישט אמת... עס איז דער פאר ווייל ער איז אייפערזיכטיג, און דאס איז לע־כערליך... איך האב א רעכט צו קליידען זיך, ווי אין סטיל, א נישט וואלט זיך גאר נישט געלוינט חתונה האבען... ער וויל אויך נישט פערשטעהען אז אין האב געהאט פרייער באך איידער איך האב איהם געקענט, און איך מעג זיך פערהאלטען מיט זי אהן צערעמאניעס... געכטען זענען מיר געווען ביי די רימעלס. נאכ'ן עסען זענען אלע אריבער אין זאל... פיליפ איז דארט אויך געווען... ער איז זעהר אנ'אנגענעהמער יונגערמאן, זעהר סימפא־טיש,... איך האב איהם, איהר ווייסט דאך, געקענט נאך איידער איך האב גאר געהאט פערדעכטיגט אז עס איז פערהאן אנ'אלעקס אויף דער וועלט... ער איז געווען אזוי גליקליך, — איך מיין, פיליפ — אזוי גליקליך מיך צו טרעפען... ער האט מיך איינגע־לאדען טאנצען מיט איהם... נו, נו, האב איך מעהר נישט בעדארפט. אויפ'ן וועג אהיים האט מיר אלעקס אפגעשפילט א סצענע... ביז שפעט אין דער נאכט האט ער נישט אויפגעהערט צו רעדען... איך האב איהם קיינמאל נישט געזעהן אזוי... איך האב צ פרייו, — האט ער געטענהט — זיך בענומען מיט פי־ליפ'ן... ער האט געשריגען אויף מיר... איך האב איהם, פערשטעהט זיך, נישט פערשוויגען... היינט אינדערפריה איז ער אוועק פון הויז א בייזער, האט נישט אויסגערעדט צו מיר קיין ווארט...

(סוף מארגען).

ר. אליזאעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(63

— האט איהר אויך געזעהן ביי מאריעק קריינין זיין באגאזש פאר'ן אוועקפאהרען?

— איגוועניג האב איך נישט אריינגעקוקט

— אבער האט איהר געזעהן די איינגעפאקטע זאכען?

— יא, איך האב זיי געזעהן.

— און וואס זענען זיי געווען איינגעפאקט

— אין צוויי גרעסערע וואליזען, וואס זענען געשטאנען א גאנצען טאג ביי איהם אין צימער, דאן האט איין מיינע אויגען דער הויז-וועכטער אראפגעטראגען די וואליזען ביז צו א דראזשקע, מיט וועלכער מיר זענען ביידע געפאהרען. אויפ'ן באהן-הויף האט מאריעק אוועקגעשטעלט די וואליזען אויפ'ן פעריאן און מיר האבען ביידע שפאצירט אהין און צוריק איבער'ן פעראן ביז דער צוג איז אפגעגאנגען

— האט איהר נישט בעמערקט, אז ס'זאל אימיצער זיך צורירען צו די וואליזען, אדער ס'זאל די אימיצער עפענען?

— ניין איך האב גארנישט בעמערקט, איך וואלט אויף דעם ספעציעל אויפמערקזאם געווען.

דער דאזיגער עדות איז געווען זעהר גינסטיג פאר מאריעקן. מרים האט אין איהרע ווייטערדיגע ערקלערונג באַצן קאטעגאריש אנגעוויזען, אז זי האט דעם קריטישען טאג פערבראכט דעם גאנצען טאג מיט מאריעקן צוזאמען און ער האט זי נישט פערלאזט אפילו אויף קיין איין מינוט, אויב מ'האט געזאלט דעם דאזיגען עדות גלויבען, איז אונמעגליך געווען, אז מאריעק זאל האבען דעם מארד בעגאנגען.

דאס ערשטע מאל איז זיין פראקטיק האט דער ריכטער געהאט עפעס מאדנע רחמנות-געפיהל פאר דעם אנגעקלאגטען. נאכדעם ווי ער האט געזעהן דעם עדות מרים ווייספעלד, נאכדעם ווי ער האט זיך דערוואוסט, ווי איהרע עלטערען האבען גע־ה־יי־סען, האט דער ריכטער דערפיהלט א בעדערפעניש איהר צו העלפען און איהר עפעס א טובה צו טון. ווען ער האט פערענדיגט דעם פערהער האט ער זיך געווענדעט צו מרימען

— אייערע ערקלערונגען זענען זעהר גינסטיג פאר דעם אנגעקלאגטען. אויב איהר וועט זיך ווייטער האלטען פעסט ביי דעמזעלבען וואס איהר ווע איהר אייער חתן קענען ראטעווען, איך אלס אפיציעלער מענש טאר איך אפילו דאס נישט זא־גען, אבער אין דעם פאל מאך איך אנ'אויסנאהם...

— אפשר, הער ריכטער וואלט איהר מיר איצט געקענט זאגען, אין וואס מאריעק ווערט בעשולדיגט?

— אין א מארד.

— אין... א... מארד? האט מרים פאר שרעק קוים ארויסגעשטאמעלט

— יא, אין א מארד און דאס אין א שרעקליכען, א גרויזאמען, וואס מ'טרעפט זעלטען אין דער גע־שיכטע פון קרימינאליסטיק

מרים האט נישט געקענט ארויסרעדען קיין ווארט פון גרויס שרעק, זי האט געקוקט אויף דעם ריכטער, צי ער איז אמאל נישט משוגע געווארען און צי איז די גאנצע געשיכטע נישט עפעס א מיסטיפיקאציע

— איהר זענט ערשטוינט, פרייליין ווייספעלד איהר קענט זיך דאס גארנישט פארשטעלען?

— געוויס נישט, דא איז עפעס א שרעקליכע מיספערשטענדניש, דאס איז דאך אונמעגליך

— דאס וועט זיך ערשט ארויסווייזען, הער־ווייל יועדט ער אין דעם בעשולדיגט און איהר דארפט דאס זיין דער עדות, וועלכער זאל איהם רעה-בילעטירען

ס'איז נישט בעוועזען די גע־וואוינהייט פון ריכ־טער ביאלאפאלסקי, אז ער, זאל זיך ארייננלאזען אין איבריגע געשפרעכען מיט אנגעקלאגטע אדער עדות, דאס מאל איז אבער געווען אנ'אויסנאהם. דער ריכטער האט זיך אוועקגעזעצט און געגעבי מיט אלע פרטים דערצעהלט מרימען, וואס ס'איז פארגעקומען און ווי אזוי דער ענין האלט

— אבער דאס אלץ איז דאך נישט אמת. אימיצער איז דא בעגאנגען א דאפעלטען שרעקלי־כען פערברעכען, ערמארדעט און געמאכט א בלוט־בלבול אויף אנ'אנדערען, הער ריכטער דער ענין מוז זיך דאך אויפקלערען

— ליידער, איז דאס א זעהר שווערע זאך, איך מוז אייך זאגען דעם אמת, איבעריליך אליין פאר זיך גלויב איך אויך נישט, אז קריינין זאל קענען האבען בעגאנגען דאס דאזיגע פערברעכען, אבער מיר זענען א געריכט מיט פעסטע געזעצען און מיר מוזען זיך סומך זיין אויף פעסטע און קאנקרעטע בעווייזען

— און וואס פארא בעווייזען האט איהר געגען איהם?

ליידער זעהר שטארקע, ביי איהם אין דער וואליזע האט מען געפונען אנ'אפגעהאקטע האנט פון דער ערמארדעטער באסטקא מאשקאוויטש

— דאס איז א געמיינער ליגען, דאס איז נישט אמת, ער איז נישט קיין מערדער, איך בין געווען מיט איהם א גאנצען טאג. ס'קען דאך נישט עקזי־סטירען אזא אונגערעכטיגקייט

— זייט נישט אויפגערעגט, פרייליין ווייס־פעלד, מיט סענטימענטען און גוטען ווילען וועט מען דא גארנישט קענען מאכען. איך וויל אייך זא־גען בסוד, אז איך וויל אייך אין דער היגיינע העלפען

— הער ריכטער, איך וועל אייך זיין דאנקבאר, אויב איהר וועט מיר געבען עפעס אנ'עצה וואס איך האב צו טון, כדי צו ראטעווען איהם, דעם ערנטליכען מענשען אין דער וועלט

— גוט, איך וועל אייך העלפען און זאלען מיר איצט מעהר וועגען דעם נישט רעדען. מיר וועלען איצט שמועסען וועגען אנדערע זאכען, וועלכע וועלען פאר אייך אויסקומען אפשר פרעמד, אבער פאר מיר וועלען זיי זיין נויטיג צו דעם ענין.

— ביטע איך וועל אייך אלץ זאגען, מיט דער גאנצער גענויקייט און פינקטליכקייט

— אלזא זאגט מיר, ווי אזוי קומט איהר בער־קאנטשאפט מיט קריינין, צי שטאמט איהר ביידע פון אזעלכע ספערען

— ניין, הער ריכטער, איך שטאם פון פרומע יודישע עלטערען און מאריעק איז א פארגעשריטע־נער מענש, מיינע עלטערען ווען זיי וואלטען בעלעבט, וואלטען זיכער נישט ערלויבט, אז איך זאל אמאל חתונה האבען מיט קריינינען.

(פארטזעצונג קומט)

דאס לאדזשער רעבע

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
8
י
טבת תרצ"ג

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.39

פון ה' אנדערס-געריכט

אין שייכות מיט דעם אויפדלאַשטש פון דער פירמע „דוואָרצע אויטאָביסאָווע", און צוליב דעם וואָס די פירמע האָט נישט געמאכט קיין רעגו־לאַציע - פאַרשלאַג, איז אויף דער לעצטער קרעדי־טאָרען - פערזאַמלונג געשאַפן געוואָרן א קרעדי־טאָרען-פאַרבאַנד. אַלס סינדיק און קאַסיר איז גע־וועהלט געוואָרן אדוו. פיכנאַ.

דאָס געריכט האָט דעם פּראָטאָקאָל פון דער פערזאַמלונג בעשטעטיגט.

* * *

דאָס געריכט האָט אויך בעשטעטיגט דעם קרעדיטאָרען-אָבמאַך פון דעם גּעפּאַלענעם בעקריי־בעזיצער לעאָפּאָלד קוליש (קאָכאַנאָווסקאַ 19). אַלס סינדיק איז געוועהלט געוואָרן איינער פון די בעלי-חובות עדוואַרד בעק.

* * *

אין חודש דעצעמבער פ. י. האָט דאָס האַנ־דעלס-געריכט בעשטעטיגט 7 אויפדלאַשטשען, אין חודש נאָוועמבער—5.

ביטעס וועגען „נאַדזורען" זענען אין דעצעמ־בער אָבגעגעבען געוואָרען 3, אין נאָוועמבער – 4 ביטעס.

אינוואַלידען און טאבאק-סוחרים
אינטערווענירען אין פינאַנץ-מיניסטעריום

עהערגעכטען איז פאַרגעקומען אַ צווייטע פע־זאַמלונג פון טאַבאַק-סוחרים, אויף וועלכע ס'איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע פון די רעדוצירטע פּרייזען פון טאַבאַק-מאָנאָפּאָל, צוליב וואָס די אינוואַ־לידען האָבען געליטען אַ שאָדען פון 11 טויזענד זל. און די טאַבאַק-סוחרים 15 טויזענד זל. די פערזאַמ־לונג האָט בעשלאָסען אויסצואַרבייטען אַ צווייטען

מעמאָריאַל צו דער דירעקציע פון טאַבאַק-מאָנאָפּאָל ס'איז אויך אָנגענומען געוואָרען, אַז דעם 31־טען דעצעמבער פ. י. אין דעם טאָג, ווען ס'איז חל געוואָרען די פּרייזען-רעדוקציע, האָבען די אינוואַ־לידען און די סוחרים געקויפט פאַפּיראָסען, און די מאָנאָפּאָל-דירעקציע האָט נישט אויפמערק־זאַם געמאַכט דערויף, די פערזאַמלטע פערלאַנגען

דערום, ס'זאָל די צוריקגעצאָהלט ווערען דער היזק. דער מעמאָריאַל איז נאָך נעכטען איבערגע־שיקט געוואָרען צו דער דירעקציע פון טאַבאַק-מאָ־נאָפּאָל אין ווארשא. מאָרגען פאָהרט אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע מיט די סיים-דעפּוטאַטען קאַרקאָשקי און וואַגנער קיין וואַרשא, כדי צו אינטערווענירען אין פינאַנץ-מיניסטעריום.

דער פּראָצעס געגען קוטשאַק'ן און חברים
וועט פאָרקומען אין פעברואַר ביי פערמאַכטע טירען

ווי מ'אינפאָרמירט אונז, ווערט די אויספאָר־שונג געגען ראָמאַן קוטשאַק און זיינע חברים גע־פיהרט אין אַ שנעלען טעמפּאָ.

דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט שוין אדורכ־געפיהרט אַ רייהע קאָנפראָנטאַציעס פון די אָנגע־קלאָגטע מיט די עדות. די איינצעלהייטען ווערען געהאַלטען אין דער שטרענגסטער געהיימניש.

קוטשאַק און קלימטשאַק זענען איינגעזעצט געוואָרען אין דער תּפיסה אויף דער גדאַנסקאַ. זשעטעלסקי, ווישניעווסקי, רענאשיק, ריבאַק און גראַדזשיצקי אין דער תּפיסה אויף דער מילשאַ.

ווי מ'טיילט אויך מיט, וועט די אויספאָרשונג פערענדיגט ווערען קומענדיגען חודש. דערנאָך ווע־לען די אַקטען איבערגעגעבען ווערען דעם פּראָקו־ראָר, אויף צוזאַמענצושטעלען דעם בעשולדיגונגס-אַקט.

אַזוי אַרום וועט דער בעשולדיגונגס-אַקט אי־בערגעגעבען ווערען דעם געריכט אין די ערשטע טעג פון חודש פעברואַר. דאַן וועט בעשטימט ווע־רען דער טערמין פון פּראָצעס.

ווי מ'רעכענט, וועט דער פּראָצעס פאָרקומען ביי פערמאַכטע טירען, דער אריינגאַנג אין געריכט וועט מסתמא פאָרקומען אויף איינטריט-קאַרטען.

קאָנפערענץ מיט בעקער'ס
וועט פאָרקומען מאָנטאָג אין דער וואָיעוואָדזשטווע

(2) כידוע, האָבען די בעקערס, אין שייכות דערמיט, וואָס דער מאַגיסטראַט איז געגאַנגען רע־דוצירען די פּרייזען אויף געבעקס — איבערגעריסען דעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך מיט די בעקער-געזעלען.

אין שייכות דערמיט איז פאָרגעקומען אַ רייהע קאָנפערענצען אין בעקער-צעך און אין מאַגיסטראַט, און אין רעזולטאַט האָבען זיך די בעקער בעמיהט וועגען אַ קאָנפערענץ אין דער וואָיעוואָדזשטווע בנוגע זייער ענין, ובפרט וועגען דער קאָנקורענץ פון די פּראָווינץ בעקערס.

די דאָזיגע קאָנפערענץ איז בעשטימט געוואָ־רען אויפ'ן 9. ד. ח.

אין איהר וועלען זיך בעטייליגען פאָרשטעהער פון פּראָדוצענטען, קאָנסומענטען, שטאָט און וואָיע־וואָדען-אַמט.

—=(:o:)=—

כדי אויסצומיידען קבורה-געלד
האָבען זיי אוועקגעוואָרפען דאָס קינד אין קלאָזעט

(2) זאָפיאַ טראַווינסקאַ (באַפּיטקאָווסקיעגאָ 9) און אַנטאָני רוטקאָווסקי (קאַראָלאַ 20) האָבען זיך געהאַט ליב, און מיט 4 חדשים צוריק איז ביי זיי געבוירען געוואָרען אַ קינד, וועלכעס מ'האָט איצט געפונען אַ טויט'ס אינ'ם הויף-קלאָזעט אויף פּעט־ריקאָווער 59.

מ'האָט דאָס פערברעכערישע פּאָר אַרעסטירט, און זיי האָבען זיך מודה געווען מיט דעם תּירוץ אַז דאָס קינד איז זיי סיי-ווי געשטאָרבען, און אַזוי ווי זיי האָבען געוואָלט אויסמיידען דאָס בעצאָהלען קבורה געלד, האָבען זיי עס „קובר" געווען אין אַ קלאָזעט...

פּאָליציי פאָרשט דעם ענין, ווייל מ'איז חושד, אַז זיי האָבען דאָס קינד דערשטיקט.

פעלץ-ווארעץ

קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועהמ־סטע בעדינגונגען נאָר ביי דער לאַנגיעהריגער פירמע

L. B. FEFER, Wschodnia 42, tel. 178-04

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעעל.

די סוחרישע קרייזען וועגען פער־מעגען-שטייער

(2) ווי בעקאַנט ווערט לעצטענס צוגעגרייט אַן ענדערונג אינ'ם סיסטעם פון מאָהנען דעם פער־מעגען שטייער.

דער דאָזיגער שטייער אין דער ביז איצטיגער פאָרם דאַרף אינ'ם משך פון היינטיגען יאָהר בטל ווערען, און אַנשטאָט דעם זאָל איינגעפיהרט ווערען דער פּרינציפּ פון מאָהנען פערמעגען-שטייער אין ענגער שייכות מיט דער אויסמעסטונג פונ'ם הכנסה שטייער.

אין די לאָדזשער סוחרישע קרייזען ווערט עס בעטראַכט, ווי אַ פּרוב איינצופיהרען אַ נייעם שטייער, און זייענדיג געגען דער ענדערונג, שטייען זיי אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז אין דער צייט, ווען דער סכום פערלעגענע שטייערען שטייגט איבער אַ מיליאַרד זלאָטעס, מוז דער גאַנצער פינאַנץ־אַפּאַראַט געווענדעט ווערען אין דער ריכטונג פון רעדוצירען די שטייער-לאַסטען.

Dr. med. **H. ŁUBICZ**

ספעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32
נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָווענד. זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

אַ בייזוויליגער באַנקראָט

(אג.) אויף ראָקאָטשינער 17 האָט זיך מיט 5 יאָהר צוריק געעפענט אַ לעבענסמיטעל געשעפט אַ געוויסער אַנטאָני קראַגאָזשינסקי, אַ געוועזענער אַרבייטער, וועלכער האָט צוליב אַ צופאַל אין פאַב־ריק, בעקומען ענטשעדיגונג און פאַר דעם געלד זיך געעפענט דאָס געשעפט.

קראַגאָזשינסקי האָט זיך ביי די הורטאָוו־ניקעס אויסגעאַרבייט גרויסע קרעדיטען און נישט קוקענדיג דערויף וואָס ער האָט געהאַט אַ קליין-געשעפטעל, האָט ער דאָך בעוויזען אַריינצוקריגען מעהרערע הורטאָווניקעס און מיט איינינע טעג צוריק איז ער פערשוואונדען פון לאָדז, אַרויספיה־רענדיג פריהער די גאַנצע סחורה פון געשעפט.

די בעלי-חובות האָבען וועגען דעם געמעל־דעט דער פּאָליציי, וועלכע האָט נאָך קראַגאָזשינ־סקי אַרויסגעשיקט שטעק-בריף. דער היזק פון די געליטענע בעטרעפט איבער 20 טויזענד זלאָטעס.

ביאַליק - פייערונג אין „אהל-יעקב"

צוליב'ן 60-יעהריגען יובילעאום פון ח. נ. ביאַליק איז נעכטען פאָרגעקומען אַ ספּעציעלע פייערונג אין דער שוהל „אוהל יעקב".

קלאַנג-קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאָלג. טעג!
מעכטיגע דראַמע אויפ'ן גרונד פון דער ערצעה־לונג פון בעקאַנטען רוסישען שרייבער
א. ג. Szołochow

„די ליבע און די נקמה פון אַ דאָנער קאָזאַק"

פילם פון דער פּראָדוקציע
„Sowkino", אין מאָסקווע.
דער פילם ווערט אילוסטרירט מיט אָריגינעלע לידער אויסגעפיהרט פון בערימטען
רוסישען כאָר
פון דער גרויסער אָפּערע אין מאָסקווע.
אין די הויפּטראָלען: די בעדייטענדסטע אַרטיסטען:
A. Cesarskaja, H. Podgornyj i E. Maksymow.

אכטונג: צום ערשטען מאָל אויפ'ן עקראַן ווערט געזאָגט און געזונגען רוסישע לידער. יעדער קינאָ-ליבהאַבער מוז דאָס בילד זעהן.

קירצליך: „לופּטשיק" L. A. 3

אָנהויב פון די סעאַנסען מעגליך 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער בייטאָג.

לעצטע וואָר צום איבערקוקען די פּאָבאָר-רשימה

(א) מיר דערמאָהנען די פּעראינטערעסירטע פּערזאָנען, אַז נאָר ביז'ן 15 ד.ח. בלייבט אויסגע־לייגט, צום איבערזיכט, די רשימה פון פּאָבאָר-פליכ־טיגע פון יאָהרגאַנג 1912.

די פּעראינטערעסירטע בעדאַרפען זיך צו מעלדען אין מיליטער-ביוראָ ביים מאַגיסטראַט אויף זאַוואַדזקאַ 11, צימער 6 פון 8 פריה ביז 6 מיטאָג בכדי אריינצוטראָגען עווענטועלע פאַרבעסערטען אָדער אויסבעסערונגען.

ענדערונגען אין אויסצאָהלונגס-סיסטעם

(2) אין דער פאַבריק פון דער פירמע „ג. עטינגאָן" (אויף יולִיושא גאַס) צאָהלט מען איצט אויס די מייסטערס און אַרבייטער דעם וואָכען-לוין, אנשטאָט דאָנערשטאָג — שבת.

וואָס ווערט געטון מיט זאַכען פון דעזערטירען?

(2) אין „מאָניטאָר פּאָלסקי" פונם 5 ד. ח. איז דערשינען אַ פּעראָרדענונג, אַרויסגעגעבען דורכ'ן קריגס-מיניסטעריום בנוגע דעם ווי-אַזוי צו האַנדלען מיט די זאַכען, וואָס בלייבען איבער אין די פּאָלקען נאָך די דעזערטירען.

לויט דער דאָזיגער פעראָרדענונג ווערט צו־נויפגעשטעלט אַ רשימה פון די זאַכען, און נאָך 6 חדשים ווערען זיי אָפּגעשאַצט און פערקויפט.

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: א. פּאַטאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10) א כאַרעמזא (פּאָמאָרסקאַ 12), ע. מילער (פּיעטריקאָווער 46), מ. עפּשטיין (פּעטריקאָווער 225) ז. גאָרטשיצקי (פּשעיאַזד 59), נ. אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצער 50).

נאָך אַ וואָך וואַקאַציעס אין די שולעס

(2 פון מאָרגען איבערמאָרגען ענדיגען זיך די חגאות-פעריען אין די היגע שולען.

טיילווייז נאָר זאָגען פונם 3 ד. ח. טעטיג די פּאַר פאָרבילדונג-שולעס.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז די לענגע־רע וואַקאַציעס אין דער ווינטער-צייט זענען פער־אָרדענט געוואָרען, צ. אַ. מחמת שפּאָרזאַמקייטס-טעמים, אין דער ערשטער רייהע – ביים אָפּשפּאָרען אויף בעהייצונג.

ביי „שייבלער און גראָהמאַן"

(2) לויט ווי מ'אינפאָרמירט אונז פון דער דירעקציע פון „שייבלער און גראָהמאַן" ווערט איצט נישט געטראַכט וועגען פערגרעסערען די צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער, און עס ווערט ממילא נישט פּראָיעקטירט צו אַרויסהענגען ענטשפּרעכענדע מודעות.

איצט אַרבייטען אין דער פאַבריק 1200 אַר־בייטער.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

נאָר היינט.
זונטאָג, ד. 8/I
פונקט 9.15 אָוו.

גרויסע סענסאַציע!
2 פאָרשטעלונגען 2
פאַר 1 בילעט

ליידענט און שמוינט, ווער ס'טרעט אויף היינט אין פילהאַרמאָניע

1) ספּעציעל צו דער פאָרשטעלונג איז אָנגאַ־זשירט געוואָרען דער בעליבטער אַרטיסט **הערש באַלבירסקי**

געשפּילט וועט ווערען דער גרעסטער שלאַגער צום ערשטען מאָל אין דעם סעזאָן

די מאַמע פון דער וועלט

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ. ס'נעמען אַנטייל לויט אלף-בית פּרויפּען: אַמזעל, ביאַל־קאָוויטש, צווייליך. מענער: אַמזעל, ביאַלקאָוויטש, באַלבירסקי, צווייליך, גאָלדבערג ווי אויך דאָס וואונדער-קינד **לאָלאַ אַמזעל.**

2) נאָך דער פאָרשטעלונג אַ גרויסע קאָנצערט-אָפּטיילונג מיט'ן אַנטייל פון די בעסטע אַרטיסטען פון „אַראַראַט". ס'טרעט אויף דער ליבלינג פון **שמעון דזשיגאַן** אין זיינע הומאָריסטישען רע־פּערטואַר, דער קעניג פון הומאָר לאָדזשער טעאַטער-עולם, דער בירנבוים—רע־קלאַמעיעס, באַלבירסקי—אין ווייטע שלאַגערס, לאָלאַ אַמזעל—פאָלקס-לידער, גאָלדבערג—קופּלעטען און ש. יאַנאָווסקי—אין זיינע איינגענעם רעפּערטואַר, צום שלוס אַ גרויסער **ציגיינער-כאָר** אונטער דער אָנ־פיהרונג פון **ראָמאַן קוזיעק.** בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

טעטיגקייט פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט

א שמועס מיט׳ן שריפטשטעלער פאלק הייפערין

מיט שליחות פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט אין ווילנע, ווײלט איצט אין לאדז דער בעקאנטער „יווא״־טוער, ליטעראט פאלק הײלפערין. אין א שמועס מיט אונזער מיטארבייטער האט ה׳ פאלק האלפערין איבערגעגעבען אט וואס:

דאס יאהר 1932 איז פאר „יווא״ געווען זעהר א שווערער. דער אלגעמיינער קריזיס האט זיך אפגערופען זעהר שלעכט פריהער פאר אלץ אויף דעם פינאנציעלען מצב פון אינסטיטוט, און פיל קהלות און מאגיסטראטען, וואס האבען איהם סובסידירט, זענען די פאזיציעס אויף „יווא״ דורך דער מאכט נעשטראכען געווארען פון די בודזשעטען. ווי בעוואוסט, איז אפילו די סובסידיע פון ווארשעווער מאגיסטראט, וועלכע איז בעשטאנען פון 10,000 (צעהן טויזענד) גילדען א יאהר אויך דאס יאהר אפגענומען געווארען. ווידער זענען פיל קהלות און מאגיסטראטען. וואס ביי זיי זענען די פאזיציעס אויף „יווא״ בעשטעטיגט געווארען, נישט אימשטאנד געווען צוליב זייער אייגענער פינאנציעלער הינטערשטעליגקייט די אנגענומענע קוואטעס אויסצוצאהלען.

אזוי ארום איז דעם אינסטיטוט אויסגעקומען דאס יאהר צו פיהרען זעהר א שווערען קאמף פאר זיין מאטעריעלען מצב און ווען נישט די אקציעס, וואס זענען געפיהרט געווארען אין פערשידענע ערטער – אין אייניגע, ווי די אקציע פון זלמן רייזען אין ארגענטינע מיט גאר גרויסען דערפאלג, וואלט „יווא״ ביים הײנטיגען טאג זיך געפינען אין זעהר א טרויעריגער לאגע.

פערשטעהט זיך, אז אין אזעלכע בעדינגונגען איז לחלוטין אונמעגליך געווען אויסצופיהרען אלץ, וואס איז אנגעמערקט געווען אויף דעם יאהר אין דער פולער מאס.

אבער מען מוז מיט בעפרידיגונג קאנסטאטירען, אז דער אינסטיטוט איז דאך ארויס פון דער שווערער סיטואציע מיט נצחון. די פריינד פון אינסטיטוט האבען אומעטום ארויסגעוויזען גרויס איבערגעבענקייט. און האבען איהם געהאלפען וויפיל נאר עס האט זיך געלאזען און אפשר מער, ווי מען וואלט עס געקענט דערווארטען ביי היינטיגער שווערער צייט. א דאנק דעם האט זיך איינגעגעבען פאר הײנטיגס יאהר אויסצובויען דאס אייגענע הויז פון אינסטיטוט אויף אזוי פיל, אז מען האט זיך אין די לעצטע טעג פון פערגאנגענעם יאהר געקענט אין איהם אריינקלייבען, און דער אדרעס פון „יווא״ איז שוין איצט נישט אין דעם געדונגענעם לאקאל אויף פאהולאנקע 18, נאר אין דעם אייגענעם הויז אויף וויוואולסקיעגא 18. כאטש פיל זאכען פעהלען נאך אין איהם, כאטש אין פיל פאלען האט מען בעגעבען האלץ אנשטאט שטאל און אייזען, אבער פארט זענען שוין די מאטעריאלען פון אינסטיטוט אין א בעסאנירטען קעליר, און אנשטאט דער ענגקייט. וועלכע איז לעצטענס אין דער געדונגענער דירה שוין געווען גאר אומדערטרעגליך, האט דער אינסטיטוט איצט 18 געראמע ליכטיגע ארבייטסצימערן, וואו עס זענען פערזיכערט גוטע ארבייטסבעדינגונגען אויף פיינע עטליכע יאהר.

וואס איז שייך דער פערלאגס־טעטיגקייט האט זיך דעם אינסטיטוט דאך איינגעגעבען פאר דאס יאהר צו פובליקירען א צווייטען באנד עקאנאמישע שריפטען, און דער עיקר רעגעלמעסיג צו דערפיהרען ביז׳ן סוף דעם צווייטען יאהרגאנג פון דעם, דאס הייסט, די 10 ביכער־זשורנאל „יווא־בלעטער״. עס איז אויסגעזעצט געווארען דער באנד שריפטען פון דער פסיכאלאגיש־פעדאגאגישער סעקציע, וועלכע איז שוין אריין אין דרוק־מאשין. נעהמענדיג אין בעטראכט די שווערע בעדינגונגען פון פערלאגס־טעטיגקייט בכלל, מוז מען זאגען, אז דאס איז נישט קנאפ.

חוץ דעם האט זיך איינגעגעבען דורכצופיהרען א סעסיע פון דער הויפט־פערוואלטונג, און וועלכע איז פארגעקומען אין פאריגען נאוועמבער־חודש אין ווארשא. מיט דעם אנטייל פון די פארשטעהער פון אויסלאנד. אויף דער דאזיגער סעסיע זענען אנגענומען געווארען א רייהע וויכטיגע רעזאלוציעס מיט דעם ציל צו פערשטארקען די טעטיגקייט פון אינסטיטוט הן בנוגע דער פערלאגס־טעטיגקייט, הן בנוגע דער וויסענשאפטליכער פארשונג און שטאף־זאמלונג, הן בנוגע דעם פינאנציעלען מצב פון „יווא״.

בעזונדער מאך איך אויפמערקזאם אויף דעם בעשלוס צו פערשטארקען די ארבייט פון דער עקאנאמישער סעקציע. די סעקציע וועט שוין איצט האבען א געדונגענעם סעקרעטאר, און די ארבייט איהרע וועט פערשטייט זיך געטון ווערען אינטענסיוו און סיסטעמאטישער.

ביי דער סעקציע איז שוין פערטיג אנ׳אויספיהרליכע סטאטיסטישע אנקעטע, וועלכע וועט גאר איינגיכען צושיקט ווערען צו אלע געזעלשאפטען פריינד פון „יווא״ און צו אלע זאמלער־קרייזען אזוי או עס איז צו האפען, אז גאר איינגיכען זאלען מיר קאנען באמת שאפען דעם צענטער פאר גענויע און אויספיהרליכע סטאטיסטישע ידיעות וועגען יודען, וואס דער מאנגל אין דעם פיהלט זיך איצט אין אונזער טאג־טעגליכער געזעלשאפט ארביים אזוי שטארק.

פון גרויסער וויכטיגקייט איז אויך די רעזאלוציע ארויסצוגעבען וויסענשאפטליכע ליטעראטור, וועלכע זאל אין אלע הינזיכטען זיין צוטרעטליך פאר די ברייטערע מאסען. דאס וועט זיכער שאפען אנ׳ענגערן קאנטאקט צווישען די מאסען מיט זייער העכערען וויסענשאפטליכען צענטער.

וואס נוגע אלע אנדערע פעראנשטאלטונגען ביים אינסטיטוט, ווי די ביבליאגראפישע און עטנאגראפישע צענטראלעס, די ארכיווען און דער טעאטראלישער מוזעאום — אין די ארבייט אין זיי, נישט געקוקט אויף די זייער שווערע בעדינגונגען אין וועלכע עס קומט אויס די מיטארבייטער צו לעבען, דאס גאנצע יאהר געפיהרט געווארען פולקאם נארמאל. מיר זענען פול מיט האפנונג, אז אונז וועט זיך איינגעבען צו פערהיטען אונזער פאזיציע אין דער פולער מאס.

מיין קומען איצט אהער איז פערבונדען מיט דער נויטווענדיגקייט צו העלפען דער ארטיגער געזעלשאפט פריינד פון „יווא״ צו מאכען אויף וויפיל מעגליך אינטענסיווער די ארבייט אין לאדז. לאדז איז זייער א וויכטיגער קולטורעלער און עקאנאמישער פונקט ביים פוילישען יודענטום, אפשר פון די געצײלטע וויכטיגסטע, און לאדז מוז ארבייטען מיט „יווא״ אין אנ׳ענגען קאנטאקט אין אלע הינזיכטען.

איך בין זיכער, אז ביי דער גרויסער צאהל פריינד פון „יווא״, וואס לאדז פערמאגט, וועט מיר מיין שליחות געלונגען אויסצופיהרען בשלמות.

שטראפען פאר פערלעגענע שטייערן

15 פראצענט יעהרליך

קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער

די האנדעלס־קאמער מאכט אויפמערקזאם, אז דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט אין אנ׳אקולניק פון 26. אקטאבער 1932 פעראָרדענט, אז פון אלע אפצאהלונגען, אנהויבענדיג פון 1־טען נאוועמבער 1932, דארף מען נישט פראלאנגירטע און אויף ראַטעס נישט פונאנדערגעלעגטע שטייערן ווי אויך סטעמפעל־אפצאהל, נישט קוקענדיג פון ווען אן די פערלעגענע שטייערן זענען, דארף די שטראף פאר אפשלעפען גענומען ווערען אין דער הויך פון 15 פראצענט יעהרליך.

א הונד האט אויפגעפרעסען

א טויט קינד — די פרוכט פון א זינדיגער ליבע

(2) אין שטעטעל קלעטשעוו, סלופצער קרייז, האט דער קברן אויפ׳ן קריסטליכען בית־עלמין קאנסטאטירט, אז א הונט האט אויפגעפרעסען אויף א קבר א ניי געבוירען קינד.

נאך א גענויער חקירה ודרישה איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס קינד האט געבוירען די 25־יעהריגע יוזעפא פליס, וועלכע האט אין משך פון 2 יאהר געארבייט אין לאדז אלס דינסטמיידעל, זיך פערליבט אין א זעלנער, וועלכער האט זי איבערגעווארפען, און דאס קינד איז געוועזען די פרוכט פון דער דאזיגער ליבע...

פון דעם פאסטען, וואו זי האט געארבייט, האט מען זי ארויסגעווארפען, און בלית ברירה איז זי צוריקגעקומען קיין קלעטשעוו צו איהרע אָרימע עלטערען, וועלכע האבען איהר געראטען: דאס נייגעבוירענע טויטע קינד אונטערווארפען אויפ׳ן צמענטאזש.

פאליציי פיהרט אנ׳אויספארשונג.

אטענטאט אויף א צוג

דער פערברעכער האט בלויז בדעה געהאט צו נגב׳ענען קויהלען

(2) עהרגעכטען האט א באהן־וועכטער קאנטראלירענדיג די באהן־ליניע אויפ׳ן שטח וויטאניא־לעשנא בעמערקט, אז אויף איין ארט זענען די שינעס פערלייגט מיט גרויסע שטיינער, צו עטליכע צעהנדליג קילא די וואג.

מ׳האט די שטיינער אפגערוימט פון וועג און פעראָרדענט צו זוכען די אטענטעטער.

באלד האט מען פערהאלטען א פערדעכטיגען פערשוין, וועלכער האט זיך ארויסגעוויזען, אלס היפאליט סטאלינסקי פון דארף גאסטושין, וועלכער האט זיך מודה געווען אין דעם, אז ער האט געפלאנעוועט צו גנב׳ענען קויהלען פון די וואגאנען, וועלכע זענען געווענהנליך צוגעטשעפעט צו די פאסאזשיר־צוגען.

צו דעם צוועק האט ער אוועקגעלייגט די שטיינער אויף די שינעס, ווייל ער האט גערעכענט, אז דער צוג וועט זיך צוליב זיי אפשטעלען, כדי אפצורוימען דעם וועג און ביני לביני וועט ער „מאכען א לעבען״...

מ׳האט דעם בחור מיט׳ן „מיניסטארסקען קאפ״ ארעסטירט.

קאנצערט־דירעקציע: אלפרעד שטרויך.

דאנערשטאג׳ ד. 12 יאנואר 1933 8.30 אווענד

שפילט

אין זאל פילהארמאניע

ARTUR RUBINSTEIN

פענאמענאלער פיאניסט.

בילעטען פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע.

אויפרוף

די יודישע קהלה אי ולאדז גיט איבער אין די נאהענטסטע וואכען צום דרוק א גרויסע מאנאגראפיע פון דעם אלטען יודישען בית עולם.

דער גרעסטער טייל פון דער דאזיגער ריזיגער ארבייט, וועלכע נעהמט ארום די געשיכטע פונ׳ם יודישען געזעלשאפטליכען לעבען פון דעם אמאליגען לאדז און ענטהאלט הונדערטער ביאגראפישע בעשרייבונגען, וויסענשאפטליכע אבהאנדלונגען א גרויסע צאהל בילדער א. א. וו. איז שוין פערענדיגט.

אבער טראץ אלע בעמיהונגען איז נישט געלונגען ארויסצובעקומען סיי פון מלוכהשע, שטאטישע און קהלה׳שע ארכיווען, סיי פון פנקסים, ספרים, פריוואטישע אויסגאבען, זכרונות און מינדליכע ערצעהלונגען, קיין גענויע ידיעות וועגען א גאנצע רייהע לאדזער פערשטארבענע איינוואוינער.

די רעדאקציע פון די קהלה־אויסגאבען ווענדעט זיך דעריבער צו אלע פעראינען, וואס זייערע קרובים און בעקאנטע האט מען בשעתו קובר געווען אויפ׳ן אלטען לאדזער בית עולם, מיטצוטיילען אין משך פון דער נאהענטסטער צייט דאטען, ידיעות, דאקומענטען, בעריכטען, נאטיצען, זכרונות און בעשרייבונגען וועגען די דאזיגע פערשטארבענע לאדזער תושבים.

ספעציעל זענען נויטיג פערשידענע ידיעות און מלאים וועגען פאלגענדיגע שוכני עפר ג״ע:

מלכה שרה גראסמאן, רפאל משה דעזנער, רחל לאה אויערבאך, יוסף ראזענטאל, רבקה מארגענשטערן, שיינדעל מלכה נייפעלד, יוזעף לאנדאו, שמעלקע קאניפער, פראנטשישקא היימאן, הערמאן פרענקעל, חיים אליעזר לאווענדא, פריידעל פאנגי גליקסמאן, יוסף ראזענבערג, יהודה שווייצער, אברהם פישעל היללער, פייגע רבקה באשעלסקא, משה קויפמאן, פנחס שפראדזקי, אלחנן שײנהאלץ, פייגע ראצע פרענקעל, משה אלשטיין, וויטעל הארוויץ, רחל ארבאך, שלמה ואלקינד בעריגער, רבקה רעגינא גאלעווסקא, פעליציא לאנדאו, שאול בערלינסקי.

די ידיעות קענען ווערען איבערגעגעבען אויך מינדליך, הגם געוואונשען איז אין דער פארם פון א בעשרייבונג.

אלע אויבען דערמאהנטע מאטעריאלען בעט די רעדאקציע פון די קהלה־אויסגאבען איבערצוגעבען לויט פאלגענדיגע אדרעסען: יודישע קהלה אין לאדז פאר ה׳ י. שפער, טעלעפאן 49־115, אדער ד״ר פ. פרידמאן, נאווא טארגאווא 81.

רעדאקציע פון די אויסגאבען ביי דער יוד. קהלה אין לאדז.

סטאראסטא רזשעווסקי צוריק אויף זיין אמט

(א) דער סטאראסטע פון לאדזער פאוויאט, ה׳ אלעקסי רזשעווסקי האט נאך עטליכע וואכען קראנק זיין, נעכטען ווידער אנגעהויבען צו אמטירען.

אויסגעבראכען א שטרייק פון עקספארט־הויזען־ארבייטער

היינט איז אויסגעבראכען א שטרייק פון עקספארט־הויזען־ארבייטער. די ארבייטער האבען ארויסגעשיקט צום מייסטער־פעראיין א פאדערונג וועגען א לוין הוספה.

מיטען שטרייק פיהרט אן דער אלגעמיינער בעקליידער־פעראיין, בושעוינער 5.

יודיש טעאטער „סקאלא״, שרודמיעסקא 15

גאסטשפילן פון די בארימטע ארטיסטן

חנה לערנער און דוד זיידערמאן

צוזאמען מיטן גאנצען אנסאמבל. היינט, זונטאג, 9 אוונט צום 4־טן מאל היינט!

די גרעסטע אטראקציע! די גרעסטע סענסאציע! אייסערגעוועהנליכער סוקצעס!

דער גרעסטער סענסאציאנעלער שלאגער, וועלכן מען שפילט אין ווארשא שוין 8 וואכן

באנדיט־דזשענטעלמען

סענסאציאנעלע פיעסע אין 3 אקטן מיט געזאנג פון י. זאגראניטשני.

סענסאציאנעל! שפאנענד! אינטערעסאנט!

בילעטן צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

מארגן, מאנטאג — פאפולערע פארשטעלונג

צום קארנאוואל

עמפפעהלט דעם גרעסטען אויסוואהל פון אלערליי פערפומען איני און אויסלענדישע

ווי אויך אלערליי קאסמעטיק

די מאדערנסטע פערפומעריע

J. DRUKIER

5 Zawadzka 5, tel. 175-92.

פאר ענגראסיסטען ספעציעלער ראבאט!

הורט און דעטייל! הורט און דעטייל!

נעכטיגע זיצונג פון מאגיסטראט

(א) נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי פארגעקומען א זיצונג פון מאגיסטראט, אין וועלכער עס האבן צ.א. זיך בעטייליגט דער וויצע-פרעזידענט וויעליגסקי.

עס זענען בעטראכט געווארען א גאנצע רייה פראגען.

צ. א. האט מען בעשלאסען צו עקסמיטירען 10 לאקאטארען פון קאנסטאנטינער פאלעשיע, בטל צו מאכען דעם לאקאל-שטייער פון 8000 ארבייטס-לאזע שטייער-צאהלער אויף דער אלגעמיינער סומע פון 348,467 זלאטעס מיט 30 גראשען.

עס איז אויך נאכגעגעבען געווארען די בקשה פון דער יודישער גמינע וועגען דורכפיהרען מיט דער הילף פון דער עווידענץ-ביורא א רשימה פו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז.

א יוד — אב'אונטערצינדער
א שרפה אין א יודישער ווירטשאפט

(2) אינ'ם שטעטעל אויאזד, בזשעזשינער קרייז איז מיט עטליכע טעג צוריק אויסגעבראכען א שרפה אין דער ווירטשאפט פון איינעם בערל בלאנקעט, וועלכער פיהרט אויך א געוועלב אינ'ם שטעטעל.

דאס פייער איז בעצייטענס איינגעלאשען געווארען.

לויט ווי עס איז געווארען פעסטגעשטעלט, איז די שרפה ענטשטאנען פון א שמאטע, וואס איז געווען אדורכגעווייקט מיט נאפט און אייל, און אריינגעשטעקט געווארען אין א שפארע פונ'ם הויז.

עס איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס פייער האט מחמת נקמה אונטערגעלייגט בלאנקעטס אפגעזאגטער פוהרמאן, דער 39-יאהריגער משה גראף, וועלכען פאליציי זוכט איצט.

א גלגול פון א ניי-מאשין
וואס האט צו טון מיט דער קראנקען-קאסע, קאמארניק און געריכט

(2) אלע אומגליקען קומען פון די מאשינען! אזא מיינונג איז איצט דא אין דער גרויסער וועלט.

והא ראיה:

איינער, מאיר ביק (וואלבארסקא 32) האט זיין אייגענס: א ווייב, 4 קליינע „פיקערלעך" און א ניי-מאשין.

ויבוא — איז געקומען א קאמארניק און אפגעשריבען די ניי-מאשין לטובת דער וואוילטעטיגער אינסטיטוציע, וואס טראגט דעם נאמען קראנקען קאסע.

מילא, אפגעשריבען איז אפגעשריבען.

יעדער קאמארניק איז דאך, אין א געוויסער הינזיכט א כתבה רבה — ער שרייבט הייסט עס — און אז סע לאזט — שרייבט ער....

ויבוא — איז ווידער געקומען די צייט פון ליציטירען, איז דערזעלבער קאמארניק געקומען, און ער איז געבליבען שטיין איבערראשט פונ'ם בס, וואס עס האט געטראפען: הילד איננו — די מאשין איז נישטא.

פרעגט ער דאך א קשיא: היתכן? ווי איז עס מעגליך?

טוט מען איהם „טון-טון" דערקלערען, אז ס'איז בעבעך נישט געווען צום עסען, און די פיר קינדערלעך, אהן עין הרע, האבען געשריגען: גוואלד עסען! סע הונגערט אונז! — האט מען די מאשין פערקויפט פאר 30 זלאטעס, און געקויפט ברויט מיט קארטאפעל...

קאמארניקעס האבען אבער די נאטור, אז זיי האלטען נישט פאר פערענטפערונגען, און אפילו דער „עבדים היינו לפרעה במצרים" איז פאר זיי אויך נישט קיין תירוץ — האט דער גאנצער ענין אנגעשפארט אין געריכט, וואו דער ריכטער האט געגעבען, פערשטייט זיך, געזעצט דעם קאמארניק און דער קראנקען קאסע, און מאיר ביק האט בעקומען א פסק דין א חודש צו זיצען אין ארעסט.

דאס געריכט איז אבער אויך אריין אין דער ביטערער לאגע פון דער ארימער יודישער משפחה, און אפגעלייגט דאס אויספיהרען דעם אורטייל אויף 2 יאהר.

זיצט איצט מאיר ביק און איז זיך מיישב מיט'ן ווייב: — ווי אזוי דערציהט מען ביז צו די 2 יאהר?..

ציגיינער אין לאדז

(אג) ביים צמענטאזש אין כאיני האט אויפגעשלאגען זיין לאגער א ציגיינער באנדע. דער לאגער בעשטעהט פון מעהרע געצעלטען און עטליכע צעהנדליג נפשות. די ציגיינער זענען דאסמאל געקומען דא איבערצווינטערען.

מען קאלבט איבער פערד...
אנ'איינפאל פון גנבים-ציגיינער

(א) אין דאמבראווקא, לענטשיצער קרייז, האבען עהרענקטען בייגאכט פערדס-גנבים ארויסגעפיהרט ביים דארפ'ס-ווירט פרידעריק בעם פון שטאל ארויס 2 פערד מיט א בריטשקע אין דעם ווערט פון 1000 זלאטעס.

בעת'ן דורכפיהרען די גנבה איז אין הויף געווען שטיל, ווייל די גנבים האבען פער'סמ'ט דעם הונט מיט פערגיפטעטע קאלבאסע.

פאליציי האט זיך גענומען צו ענטדעקען די גנבים, און לסוף האט מען די גנבה געפאקט אינם ציגיינער-טאבאר הינטער העלענובעק.

די פערד זענען געווען איבערגעמאלען אויף אנ'אנדער פארב...

7 ציגיינער האט מען ארעסטירט.

פייערלעשער מאסקאראדע
ד. 28 ד. ח. אין פילהארמאניע

די היי-יאהריגע פייערלעשער-מאסקאראדע קומט פאר דעם 28-טען יאנואר ד. י. אין „פילהארמאניע".

ס'איז צו האפען, אז די מאסקאראדע וועט ווי אלע יאהר גוט בעזוכט ווערען.

קאנצערט פון ארטור רובינשטיין

דער יודישער פענאמענאלער פיאניסט ארטור רובינשטיין טרעט ארויס אין פילהארמאניע זאל דאנערשטאג, אוועגד אוים'ן 10 טען מייסטער קאנצערט.

א מעשה מיט 7 גזלנים
2 אליה'ס, 3 זלאטעס און 100 קילא פוטער

(2) די באנדיטען-אנפאלען לעם לאדז ווערען אנ'אפטע דערשיינונג.

משמעות זיי זענען א פוצל יוצא פון דער שלעכטער לאגע אויפ'ן דארף.

אזוי למשל איז עהרענקטען אין אוועגד א באנדע אין ביישטאנד פון 7 מאן בעפאלען די 2 סוחרים אליה זשעשעווסקי און עליה אפאטשענסקי, וועלכע זענען צוריקגעפאהרען פונם מארק אין איזשביץ קיין קלאדאווע.

ביי דעם ערשטען האט מען צוגערויבט 3 זלאטעס במזומן און ביים צווייטען 100 קילא פוטער.

די רויבער זענען אנטלאפען.

די פאליציייאישע אבלאווע האט דערוויייל נישט געגעבען קיין רעזולטאט.

פראצעס פון דעם פאטאגראפס מערדער

(א) דער בעהיימנישפולער ענין מיט'ן דערמארדען דעם פאטאגראפיסט ווילטשעווסקי (אויף פשעיאזד 46) וועט דעם קומענדיגען דינסטאג, עם 10 ד. ח. בעטראכט ווערען אין היגען קרייז-געריכט.

פאר'ן געריכט וועט געשטעלט א געוויסער אדאם מאיקאווסקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין דער'הרג'ענען און בערויבען דעם פאטאגראף.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20

יודישע טעאטער-סטודיע

שבת, ד. 14-טען יאנואר, 11.30 מריה און 4.30 נאכמיטאג, זונטאג, דעם 15-טען, 9 אוונט, מאנטאג, דעם 16-טען, 9 אוונט און דינסטאג, דעם 17-טען, 9 אוונט

פייערליכע פרעמיערע

„יודישע אקטיארן"

(בלאנדזשענדע שטערן)

קאמעדיע אין 5 אקטען לויט שלום עליכם. טעקסט: י. ל. פרץ און דער טונקלער.
רעזשי—אידעם. מוזיק—דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס—יאעל פרידמאן.
פלאסטיק און טענץ — זינא כרוש. אינטצעניזאציע — כ. עמעס.

בילעטען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

קאמעראל-און קליין-קונסט-טעאטער „ארארט"

קינסטל. אנפיהרונג: משה בראדערזאן. אל. 1-טער מאי 2.

היינט, זונטאג - 2 פארשטעלונגען: 7.45 און 10 אוו.

אאקס פאר א גראשן

רעווי אין 2 טיילען, 16 בילדער

אויסגעפירט פון קינסטלערישן „ארארט"-אנסאמבל (לויט א.ב.) בירנבוים דוד, בערגמאן יואל, בלאט אברהם, דושיגאן שמעון, ליליאנא, פעטערמאן מאניא, סטרוגאטש יוסף, שיינע מרים, זאנדעל יאנא, שווארץ האלא, שאכעט ראמא, מארקא אירמא.

מוזיק-קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס און קאסטיומען: א. הענדלער

הינטערלרישער טאנץ-כווארטעט. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון קאמעראל-טעאטער

די מכביהדע אין זאקאפאנע
דער גרויסער אינטערעס פון לאדזער טוריסטען

די פאראינטערעסירונג פון די לאדזער טוריסטען מיט דער ווינטער-מכביה'דע אין זאקאפאנע איז א געוואלדיגע. ווי ס'זעהט אויס וועט פון לאדז אפגעהען א ספעציעלער צוג מיט טוריסטען קיין זאקאפאנע אויף דער מכביה'דע.

דער אינטערעס איז אזוי גרויס, ווייל די מכביה'דע גיט די געלעגענהייט צו פערברענגען גאר ביליג און בעקוועם אין דעם הערליכען זאקאפאנע אויף דער גרעסטער יודישען ספארט-אימפרעזע אין דער וועלט.

אלע אינפארמאציעס וועגען דער „מכביהדע" גיט דער רעפערענט אויפן לאדזער קרייז ה' אינזש. ווייגבערג יעדען טאג צווישען 4 און 7 אוונט אין לאקאל פון וואגאן-לי, פעטריקאווער 64.

„דועל צווישען מאן און פרוי"
גרויסער דיסקוסיע-אוועגד איבער'ן פאמיליען-לעבען

עם נעהמען אנטייל די בעריהמטע שריפטשטעלער: יואל מאסטבוים, מלך ראוויטש, אהרן צייטלין און רעד. שאול וואגמאן.

דינסטאג ד. 10 קומט פאר אין פילהארמאניע א גרויסער דיסקוסיע-אוועגד איבערן פאמיליען-לעבען א. נ. „דועל צווישען מאן און פרוי".

צו דעם אוועגד קומען פון ווארשא די בעריהמטע שריפטשטעלער יואל מאסטבוים. מלך ראוויטש, אהרן צייטלין און רעד. שאול וואגמאן, וועלכע וועלען רעפערירען איבער פראגען פון פאמיליען-לעבען, וואס ציהט די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט.

די נעמען פון די אויסגעצייכנטע שריפטשטעלער גיבען די גאראנטיע פאר אנ'ערנסטער און אלזייטיגער בעהאנדלונג פון די פראבלעמען, וואס האבען א שייכות צום פאמיליען-לעבען.

די דיסקוסיע וועט געפיהרט ווערען ארום די טעזען: 1) דער ריטער. דער הערשער און דער דאן-זשואן; 2) די „פרייע ליבע" פון דער פרינצעסין און די ליבע פון דער איינפאכער פרוי; 3) ווי זעהט אויס די פאמיליע היינט און ווי אזוי איז דער וואונש, אז זי זאל אויסזעהען; 4) וואס זאגט דער דאקטאר צו די היינטיגע פערהעלטנישען צווישען מאן און פרוי; אויף דער גרעניץ פון געשלעכטס-פראבלעם און סאציאלען פראבלעם. — די בעוועגונג פאר געשלעכטס-רעפארם אין איירארפע און אמעריקא. — פרוי, געזעלשאפט און קומענדיגער וועלט-קריג, — פרויען-פראגע, יודען-פראגע, ארבייטער-פראגע. — פאר און געגען די מאדערנע טענדענצען פון פאמיליען-לעבען. — די אייביגע צוויי און זייער בענקשאפט צום דריטען. — די סעקונדאנטען פון דעם דועל און די דועלאנטען; 5) עמאנסיפאציע; 6) צי איז מעגליך א אמת'ע פערשטענדיגונג צווישען מאן און פרוי; שלום-ווארט.

ווען מען נעהמט נאך אין בעטראכט, אז אין דער דיסקוסיע וועלען זיך אויך קענען בעטייליגען יעדער איינער פון עולם, איז צו דערווארטען, אז דער העכסט אינטערעסאנטער אוועגד וועט פערוואנדעלט ווערען אין א גרויסע פאלקס-פערזאמלונג.

אין „ארארט" שפילט מען
היינט — „אנ'אקס פאר א גראשען"

מיט גרויס ערפאלג גייט איצט דער פוילשטענדיג נייער „ארארט"-פראגראם א. נ. „אנ'אקס פאר א גראשען", וואס ענטהאלט אזעלכע גלענצענדע נומערן, ווי „פאציפיסטען", „דער קייזערליכער סמאטר", „שווארצע ליבע", „די ציגעלעך ביי די וויגעלעך", „גישט קיין וויטעשע", „דער קונדס", „דערמאנסט מיר אין מיין ערשטער ליבע" „יודיש, חסידיש, ממזר'יש", „דער גאסט פון ארץ-ישראל" א. אז. וו. א. אז. וו.

היינט ווערט געשפילט 2 מאל: 7,45 און 10 א זייגער. די פארשטעלונגען הויבען זיך אן פינקטליך.

ראדיא-פראגראם
זונטאג, ד. 8 יאנואר 1933

10,00 גאטעס-דינסט. 11,58 צייט-סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12,10 קאמוניקאט. 12,15 מוזיק. 4,00 פראגראם פאר יוגענד. 4,25 גראמאפאן. 4.45 פארלעזונג. 5,00 קאנצערט. 6,00 מוזיק 7,20 ספארט. 8,00 קאנצערט. 9,20 ספארט פון פראווינץ. 9,30 מוזיק. 10,00 מוזיק. 10,55 קאמוניקאט. 11,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

3.10 — הילווערסום — סימפאנישער קאנצערט. 5-רוים-קאנצערט. 5,25—מאסקווא—אפערע. 7,20—וויען—פארטעפיאן-רעטשיטאל. 7.30—בערלין—אפערעטע. 8 45—רוים—מוזיק, קאמעדיע. 9—פראג—סימפאנישער קאנצערט.

מעלדונג

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז

היינט זונטאג, דעם 8/1, 8,30 אוונד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שרודמייסקא 29 א פארלעזונג א.ד.ט.: „פראבלעמען פון דער ארץ ישראל'דיגער ווירקליכקייט. פרעלעגענט: אינזש. י. זשעלינסקי.

182

פון יודישען טעאטער
אין „סקאלא"

די פיעסע „באנדיט דזשענטלמען" וועלכע מען שפילט אין „סקאלא" פון פרייטאג אן געהט מיט ערפאלג. דור זיירעמאן און חנה לערנער צוזאמען מיט'ן גאנצען אנסאמבל שפילען אין שעהנע ראלען.

אין „פילהארמאניע"

היינט זונטאג ווערט געשפילט די אויסגעצייכענטע פיעסע מיט'ן אנטייל פון בעקאנטען ארטיסט הערש באלבירסקי „די מאמע פון דער וועלט" ס'נעמען אנטייל פרויען אמזעל, ביאלקאוויטש, צווילינג, מענער, אמזעל, ביאלקאוויטש, באלבירסקי, גאלדבערג, צווילינג, נייהויז א. א. ווי אויך דאס קינד לאלא אמזעל, נאך דער פארשטעלונג א קאנצערט-אפטיילונג, מיט'ן אנטייל פון ציגיינער-כאר.

פון דער שטאטישער קונסט-גאלעריע

די אינטערעסאנטע אויסשטעלונג פון די ארטיסטען פלאסטיקער, וועלכע האט אין לאדז גרויס ערפאלג, האלט שוין ביים סוף. די וואס האבען נאך נישט געזעהען די אינטערעסאנטע ארבייטען, קענען עס נאך טון די נאהענטסטע טעג. דער קאטאלאג ענטהאלט 200 אינטערעסאנטע ארבייטען.

די אויסשטעלונג (אין שיענקיעוויטש-פארק) איז אפען טעגליך פון 11 ביז 9 אוו.

היינט אין די פוילישע טעאטערס

שטאטיש-טעאטער: בייטאג „מאדמואזעל", אין אוועגד „שרייט כינע"!

קאמעראל-טעאטער: בייטאג „דאס גליק הויבט זיך אן פון מארגען, אין אוועגד „מעדאר".

פאפולארני - טעאטער: רעווי „ס'מוז זיין בעסער".

טעאטער „יאר": היינט רעווי „מ'פייפט אויפן קריזיס".

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און ווענערישע קראנקהייטען
פיעטרקאווער 56, טעל. 148-62
נעהמט אן טעגליך פון 1½-4 נ"מ און 9-6 אוו
זונטאג און אנדערע תנאות פון 10 ביז 1 בייטאג.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

א וואוינונג איבערצוגעבען פון צוויי צימער און קיך מיט בעקוועמליכקייטען פון זאפארט. צו ערפאהרען גלובנא 31, וו. 42.
5804

2 אנשטענדיגע יונגעלייט קענען בעקומען לאזשי ביי אן׳אינטעליגענטער פאמיליע אויף מאַנעטליך. צו ערפאהרען פאמארסקא 14, פראנט, 2-טער שטאק, וו. 4/5.
5813

א וואוינונג 2 צימער און א קיך מיט בעקוועמליכקייטען שוין איבערצוגעבען אין אן׳אלט הויז, גדאנסקא 90, טאכטערמאן.
5809

איילינג! וויכטיג!

א פעראייפאכט האנדעלס-בוך

בעשטעטיגט דורכ׳ן פינאנץ-מיניסטעריום צוזאמען מיט געזעץ אויפקלערונגען און אינפארמאציעס אין יודיש צו בעקומען אין שרייב-מאטעריאלען-געשעפט פון

A. J. OSTROWSKI S-cy

Łódź, Piotrkowska 55,
telefon 203-54.

צו פערמיטען א געוועלב מיט א שטוב אויף פראַציסקאנער גאס, צוזאמען אדער בעזונדער. צו ערפאהרען אויף מרדכי גבאי׳ס גאס נומער 9, ביי א. צוקערמאן.

צוליב אבריינזע איז איבערצוגעבען א שטוב געטיילט מיט א קיך מיט מעבעל, געוואונשען פאר א יונג פארפאלק. פאלודניאווא 12, וו. 21.

Pokój z meblami lub bez od zaraz do oddania. Południowa 20, m. 84. 8089

Do wynajęcia parterowe składy, garaż, warsztat i suche piwnice. – Południowa 28. 5777

קויף און פערקויף

טיש-וואגען, דעצימאל-וואגען, קילאגראם-געוויכטער, ליטער-מאסען געשטעמפעלט 1933 צו בעקימען אין הורט-אייזען-געשעפט א. ווענגער, פילסודסקיעגא 10, טעל. 115-70.

צוויי בוי-פלעצער אין קאלומנע, ביי לאסק בילינ צו פערקויפען. צו ערפאהרען ביי בארנשטיין, נאוואמיעסקא 7, טעל. 153-18.

א גאז-אויווען אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען. פילסודסקיעגא 42, וו. 3.

פערשידענעס

עלעקטרישע מאטארען נייע און געניצטע געלעגענהייטליך. ביליגסטע קוועלע. אויסבעסערונג, איבערוויקלונג פון מאטארען, טאטשען, פאנעווקעס, אויסארבייטונג פון אויפרודערער, קאלעקטארען. עלעקטרישע אינסטאלאציעס
Inż. Reicher, Południowa 28, tel. 21-000.
5811

ס׳איז געפונען געווארען א מיליטער-ביכעל אויפ׳ן נאמען איצעק מאנדעלבוים. אפצונעהמען געגען אנאנס-קאסטען אין אדמיניסטר. פון „נייעס פאלקסבלאט".
5806

געזוכט ארבייט

אן׳אינטעליגענטער, טיכטיגער, ענערגישער יונגערמאן, 26 יאהר אלט, פעהיג צו יעדער ארבייט, וועלכער געפינט זיך אין א קריטישער לאגע, זוכט וועלכע עס איז ארבייט. אפערטען ביטע געפעליגסט אבצוגעבען אין אדמיניסטראציע אונטער „גייסטיג אדער פיזיש".

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך איבערציינגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

צענטראלע

בוכהאלטעריע-ביורא

„EKONOMJA"

אונטער דער לייטונג פון פאכטעכנישע קרעפטען

לאדז, פיעטרקאווער 62

פראנט 2 שטאק, טעל. 166-15

פיהרט בוכהאלטעריע דורך ווטוגימען בוכהאלטערן-בילאנציסטען. האנדעלס-קארטע, פאנדערוננען און איבערזעצונגען און אלע שרעסבען. פערפיקאכט דרוק-זאכען (פראגראמאבעקאנטמאכונגען, קאמוניקאטען).
5593

צוליב דעם, וואס ס׳איז שווער צייט צו פערזעהען זיך מיט

ווייסע סחורות

O.K.

עמפפעהלען מיר אונזערע בעקאנטע קוואליטעטען הויפטזעכליך פון דער מארקע

צו זעהר צוגענגליכע פרייזען

מיר שיקען ארויס פעקלעך נאך רוסלאנד אויפ׳ן גרונד פון אפמאך מיט דער האנדעלס-פארשטעהערשאפט ז. ס. ס. ר.

אויסשליסליכער פערקויף פון די סחורות סעקונדא, בראק און רעשטלעך

KONSUM

PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.

ROKICINSKA 54. Dojazd tramwajami 10 i 16
5815

בילינסטער און פרעהליכסטער רעוויטעאטער אין לאדז איז זאל פון קינא

„MIMOZA"

קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע!

„7 פעטע קיה" אין 2 טיילען 20 בילדער.

אויפטריטען פון אינלענדישע און אויסלענדישע ארטיסטען אין פראגראם: אטראקציע-נומערן, טענץ, מאנאלאגן, סקעטשן, דועטן, דיאלאגן, קופלעטן, רעציטאציעס, פינאלן. ס׳נעמען אנטייל

Jerzy Welin, Wincenty Łoskot, Janina Madziarówna, Katja Zielinski, Irena Wilska, Zofja Płoszewska, Helena Żmichorowska, Duet Janaszków, Ernesto Abbisini

ווי אויך דער ערשטקלאסיגער באלעט פון 8 גירלס אונטער לייטונג פון באלעט-מייסטער Karczewski

אנהויב וואכענטאג און יום-טוב 5, 7, 9.15 אין נאכט. טעג 715, 915

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס ווי די א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פעלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גוטע היילבאנדאזשען אויסגעצייכנעט נאך דורך הויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראקירעוויטש בעווייזונגען וועגען דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען מיט היילבארטעטען און שפאלטן פאר פערקרימטע פיס און פלאט-פיס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גוטענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע ארען. עמפפאנג פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענט

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארנאטש, פראפ. ד"ר י. מארישער, פראפ. ד"ר בר. קיפראנאוויטש און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער הארציגסטען דאנק דעם ה׳ ד"ר. י. ראפאפארט, ספעציאליסט פון דער היילארטאפעדיע, אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פאר זיין אפערהאלטיגע ארבייט בײַ אונזער 17-יעהריגע טאכטער. א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט האט מען אפגעמאכט פערלאזט דאס בעט און האט צוריקבעקומען קראפט און דער פערצוויפלונג איז אונגעצען פערשוואונדען. די עלטערן

Ignacy i Marja Bartoszewscy
Łódź, ul. Napiórkowskiego 172.

ראהמען | **אלע קויפען נאר**

אין דער ערשטער יודישער ראהמען-פאבריק פון

י. צווייג

נארוטאוויטשא 11 איז הויף

וואס עמפפעהלט צו פאבריקס-פרייזען זעמטליכע איינראהמונגען און לייסטען

סטיל = אוואהל = ראהמען | **ראהמען**

ספעציעלע ראהמען צו גארדין-קאסטען ווי אויך לייסטען צו טאפעטע

שילדען אין פיינסטער אויספיהרונג לאקירט אויף רעקלאמע-פלאקאטן אויף לייוואנד און בריסטאל-טאוול אויפשריפטען אויף די ווענד פאר די געוועלבער געשניטענע פאפיר-בוכשטאבען אלעס מאדערן סאליד שנעל ביליג, שילדען-מאלער

מ. דזיאלאשינסקי („ליטערא")

שוו. יאקובא 5

בעמ. אייליג צו בעקומען פערטיגע קליינע שילדלעך פאר קאלאניאל-ארטיקל, מלעטשארניעס, גאלאנטעריע צעגניקעס פאר פריזיער, שוסטער, פריזלעך פאר צוקירעניעס א. ז. וו.
5779

רעכער

צו וועש, לעצלער צו הויזען און עקספארט וועדען אויסגענצט ביי

נארדמאן שרודמייסקא 8.

„SANATO"

בירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראראווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייבנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאקאוו
כירורגישע אפטיילונגען ד"ר מעד. מ. פאנטאר.

א האלבע געוועלב

פאר׳ן בלויזען דירה-געלד אפצוגעבען.
9 פלאץ וואלנאשטשי 9, רוג נאוואמיעסקא, אין היטען-געשעפט.
5694

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5-9 אווענד. זונטאג פון 10-1 בייטאג.
פאר ארבייטסלאזע לעמשניצע-פרייזען

Dr. med REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בערעטונגען
נעהמט אן פון 5 — 8 אוונער.
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9-1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

H. Hammer

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקה.

צוריקגעקעהרט.

PIŁSUDSKIEGO 38, tel. 128-39.

Dr. med.

M. Jakobson

כירורג

NOWO-TARGOWA 22, tel. 174-42.

צוריקגעקעהרט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר׳ן טעקסט-א׳ ר׳. פרייטאג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט-40 . . . . . 60 4
נאכ׳ן טעקסט-12 . . . . . 18 8
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען-20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא-1 דאל.

מאנוסקריפטען, וועלכע ווערן נישט געדרוקט, ווערן נישט צוריקגעשיקט. פאר דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.